

„Versenyjog Magyarországon és az EU-ban”

TANULMÁNYI PÁLYÁZAT

2012

**AZ ÁLLAMI / ÖNKORMÁNYZATI ÉS A PIACI
MAGATARTÁS ELHATÁROLÁSA A KÖZÖSSÉGI
ÉS A MAGYAR VERSENYJOGBAN**

Barta Péter

2012. július 31.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Egy tudományos pályamunka létrejötte sohasem egyetlen ember munkájának eredménye.

Munkámhoz komoly szakmai segítséget, új gondolatokat, kritikus nézőpontot *Dr. Darázs Lénárd* adott. Köszönettel tartozom neki azért, hogy e dolgozat csírái az előadásai nyomán megszülethettek bennem.

Köszönettel tartozom *Dr. Kisfaludi Andrásnak* azért, hogy felnyitotta a szemem, és megtanított logikusan gondolkodni, továbbá segített eligazodni a kesze-kusza jogszabályi pókhálók világában.

Külön köszönet illeti *Dr. Varga Istvánt*, akinek szellemisége oly mértékben hatott rám, hogy az ő indíttatására bátorkodtam megfelelő tudományos keretek közé szorítani gondolataimat.

Továbbá feltétlenül ki kell emelnem *Kis Brigittát*, aki arra vette a fáradságot, hogy a tartalmi korrekciók és a vadhajtások lementszegetése mellett a gépelési pontatlanságokat is segítsen kiszűrni. Köszönet érte. Ami mégis megmarad, kizárólag a szerző hibája.

Végezetül köszönettel tartozom családomnak, akik hosszú időn keresztül töretlen nyugalommal túrték, hogy otthon töltött időm nagy részét is jogszabályokat, könyveket, cikkeket olvasva, döntvényeket elemezve töltssem.

ABSZTRAKT

*„A tudáshoz való jog olyan, mint az élethez való jog.”
/George Bernard Shaw/*

Jelen tanulmányban a versenyjogi hatályszabályok generális tárgyalása után bemutatom a hazai versenyjogi matéria különleges arculatát, kiemelt hangsúlyt fektetve a néha bagatellnek tűnő olyan kérdésekre, minthogy pontosan mely személyi kör, milyen típusú magatartására is vonatkoznak a textuális előírások.

A rövid elméleti átvezető után azonnal belevetem magam a magyar versenyjogi rezsím vizsgálatába. Elsőként felvázolok a *Kedves Olvasó* számára egy olyan áttekinthető logikai rendszert, melyből könnyen érthetővé válik a versenyjogi frazeológia hatályszabályának strukturális rendszere.

Ezt követő empirikus kutatásom fókuszában az áll, hogy a versenyjogi rendelkezések személyi, illetve tárgyi hatálya pontosan kikre, illetve milyen jellegű cselekményekre terjed ki. Ennek okán – a szakirodalmi anyagokra támaszkodva –, a hazai szabályozás boncolgatása esetében megpróbáltam egy olyan sematikus szisztémát felépíteni, melynek megértése után könnyen eligazodhatunk a versenyszabályozás sziszifuszi világában. Az elemzés minden egyes lépcsőfokán külön kitértem a kapcsolódó esetjogi döntések illusztrálására, mivel a jogszabályok szigorú szövegezése gyakran nem nyújt elegendő útmutatást a gyakorlati jogalkalmazók számára ahhoz, hogy kellően hatékony judíciumokat hozhassanak.

A pályázati iromány fő gerincvonalát annak a kérdéskörnek a problematikája adja, hogy hogyan lehet egymástól elhatárolni a piaci versenycelekményeket, illetve az állami, önkormányzati (közhatalmi) aktusokat. Létezik-e egyáltalán egy olyan azonosítható választóvonal, mely megkönnyíti a jogalkalmazás számára a versenyjogi rezsím alkalmazhatóságát.

Arra nem vállalkozhatok – hiszen fogalmi képtelenség az az elvárás –, hogy minden további versenyjogi eset megoldásához mintákat szolgáltatassak, abban azonban reménykedem, hogy a tanulmányban olvasható *„sémák, illetőleg sablonok”* arra mindenképpen elegendőek, hogy bizonyos versenyjogi magatartások minősítését a jövőben is nagymértékben megkönnyítsék.

Remélem, hogy eme kis bevezető absztrakció eléggé felkeltette a Tisztelt Olvasó figyelmét ahhoz, hogy a továbbiakban akár mélyebb vizekre is evezhessünk.

TARTALOMJEGYZÉK

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS.....	i
ABSZTRAKT	iii
BEVEZETÉS.....	1
I. A versenyjogi matéria hatályszabályának elméleti analízise	III
I. 1. A hatályszabályokról általában	III
I. 2. A személyi és tárgyi hatály kollektív elemzése: elsődleges- és másodlagos versenyjogi jogalanyiség.....	III
I. 3. A személyi és tárgyi hatály elhatárolása a versenyjogi szabályok alkalmazása során.....	IV
II. A hazai versenyjog személyi és tárgyi hatályának diagnosztizálása	V
II. 1. A Tpv. hatálya – a jelenlegi szabályozás metodikája	V
II. 2. Az összefüggő hatályszabályok	VI
II. 3. A hatály vizsgálatának módszertana	VI
III. A vállalkozás fogalmának külső vetülete /pozitív megközelítés/.....	VIII
III. 1. Személyi hatály.....	VIII
III. 2. Tárgyi hatály	XI
III. 2. 1. A piaci, illetve nem piaci magatartás elhatárolása – tárgyi értelemben vett határ	XIII
III. 2. 2. Az állami tevékenység kontra piaci magatartás.....	XVII
III. 2. 2. 1. Közhatalmi kontra magánjogi aktusok elhatárolása.....	XVII
III. 2. 2. 1. 1. A jogalkotással kapcsolatos versenyjogi problémák.....	XIX
III. 2. 2. 2. A közbeszerzés és a versenyjog határmezsgyéje.....	XIX
III. 2. 2. 3. A társadalombiztosítás versenyjogi megítélése	XX
III. 2. 2. 4. Az önkormányzati tevékenységek versenyjogi vizsgálata	XXI
III. 2. 2. 4. 1. Közhatalmi aktusok	XXI
III. 2. 2. 4. 2. Az önkormányzati tevékenységek másik végpontja a tisztán vállalkozási-piaci tevékenység XXII	
III. 2. 2. 4. 3. A közszolgáltatási tevékenység versenyjogi tanulmányozása.....	XXII
III. 2. 2. 4. 4. Közérdekű szempont befolyása alatt gyakorolt önkormányzati tulajdonosi jogosítványok XXIV	
IV. A vállalkozások társulása diszciplína külső vetülete /pozitív megközelítés/	XXVIII
V. Kivételszabályok – negatív megközelítés.....	XXX
V. 1. A személyi hatály alóli kivételek	XXX
V. 2. A „kivéve, ha törvény eltérően rendelkezik” passzus általános dogmatikai elemzése	XXX
V. 2. 1. A döntési autonómia versenyjogi megítélése	XXXI
V. 2. 2. Jogszabályi felhatalmazás alapján végzett cselekmények versenyjogi vizsgálata.....	XXXII
V. 2. 3. A párhuzamos jogalkalmazás megítélése	XXXII
ÖSSZEFOGLALÁS - ZÁRSZÓ	XXXIV
MELLÉKLETEK.....	XXXVI
IRODALOMJEGYZÉK.....	XL

TÁBLÁZATJEGYZÉK

<i>1. táblázat:</i> Összehasonlító táblázat	VI
<i>2. táblázat:</i> Módszertan.....	VI
<i>3. táblázat:</i> A tárgyi hatály megközelítése jogelméleti nézőpontból	XI
<i>4. táblázat:</i> Áttekintő táblázat a társadalombiztosításról.....	XX
<i>5. táblázat:</i> A társadalombiztosítás vizsgálatának összefoglaló sematikus ábrája	XX
<i>6. táblázat:</i> Az állami tevékenységek összefoglaló ábrája	XXVII

BEVEZETÉS

„A jog szenvedély nélküli értelem.”
/Arisztotelész/

A dolgozat a „Az állami / önkormányzati és a piaci magatartás elhatárolása a közösségi és a magyar versenyjogban?” pályázati témakörben készült, és alapvető célja, hogy eme „ropogós” klasszifikációra értelmezési alternatívákat, csattanós válaszokat kínáljon a gyakorlati jogászok munkája során. Deklarált célkitűzésem, hogy a megjelölt témáról szerzett ismereteimet összegző, átlátható formában tárjam a Tisztelt Olvasó elé, mégpedig azért, hogy a tanulmányban olvasottak a későbbiek során is megfelelő segítséget nyújtsanak a felmerülő jogi problémák megoldásához, valamint kellő alapot szolgáltatassanak a témakörben való komolyabb elmélyedéshez esetlegesen mások számára is. Ennek okán, amennyiben megítélésem szerint egy-egy irányba további lépéseket lehetne eszközölni ahhoz, hogy újabb kézzel fogható eredmények születhessenek, azt a megfelelő helyen mindenütt jeleztem.

A téma csírája Dr. Darázs Lénárd Verseny- és kartelljog című kurzusának abszolválása után született meg bennem. A versenyjog ugyanis egy olyan komplex jogi matéria, amelyben számos további tudományág jellemzői is jelen vannak.¹ A versenyjog lényegében a piaci folyamatokba történő adminisztratív beavatkozást szabályozza.² Az intervencióra – meglehetősen tágan megfogalmazva – abban az esetben van szükség, amikor a versenyfolyamatokkal összefüggésben valamilyen probléma merül fel, illetve a piac úgymond „rendellenesen” működik. A versenyszabályozás centrális pontja éppen ezért a verseny kellő mértékben történő hatékonnyá tétele. Ahhoz azonban, hogy a versenyjogi szabályokat kielégítően alkalmazhassuk a valós életben is, definiálnunk kell azt a személyi kört, illetve azokat a magatartástípusokat, amelyekre a törvény vonatkozik. Eme kijelentés jelentéktelennek tűnhet, de nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a versenyjogi hatályszabályok értelmezése bizony számos problémát okozott a jogalkalmazás számára is. A problémakörön elgondolkodva, rögtön eszembe ötlött, hogy készítek egy olyan átfogó tanulmányt, mely többé-kevésbé segít eligazodni e bonyodalmas textúrában. A hatályszabályok vizsgálata elméleti értelemben véve nem okoz túl nagy kihívást egy

¹ Megjegyezném, hogy problémát vethet fel a tanulmányban oly gyakran szereplő „verseny” kifejezés megértése. E szó világos és egyértelmű definíciójának meghatározásától azonban kénytelen vagyok eltekinteni e dolgozat készítése során. Ennek az az oka, hogy a verseny, mint fogalmi kategória definiálása olyan komplex és mélyreható közgazdaságtani, illetve gazdaságelméleti elemzést, illetve aggályokat vetne fel, melynek tárgyalására jelen íromány nem kíván vállalkozni.

² KENDE Tamás – SZÚCS Tamás: *Az Európai Unió politikái*, 2002, Osiris Kiadó, Budapest, 478. o.

gyakorlott jogász számára, de amikor az egyes konkrét magatartásokat kell versenyjogi aspektusból minősíteni, bizony komoly kalamajkába kerülhetünk.

Éppen ezért a tanulmány *központi vetületét* a versenyjogi hatályszabályok elméleti és esetjogi analizálása alkotja. A dolgozat *legfőbb célkitűzése*, hogy megkönnyítse a szakemberek, illetve a piaci szereplők számára annak megértését, hogy milyen esetekben kell a versenyjogi rendelkezéseket alkalmazni, illetőleg másik oldalról nézve, a vállalkozások mikor számolhatnak a versenyjogi kontroll jogintézményével. **Az iromány *centrális kérdése éppen ezért az, hogy konkrétan mely alanyi körre, illetve milyen jellegű tevékenységek esetében alkalmazhatóak a versenyjogi passzusok? E témakörön belül pedig kiemelt figyelmet szentelek az állami, közhatalmi típusú szervezetek által tanúsított magatartások versenyjogi minősítésének, mivel ez az a szürke zóna, amely az egyik legnagyobb kihívás elé állítja a jogalkalmazókat napjainkban.***

Az értekezés *szerkezete* ennek megfelelően a következő.

A bevezetést követően röviden bemutatom a magyar versenyjog hatályszabályának általános koncepcióját, kiemelten vizsgálva a személyi, illetve tárgyi hatály szoros értelmezésbeli kölcsönhatását. Ezt követően, a második fejezetben a hazai versenyjog személyi és tárgyi hatályának generális diagnosztizálására koncentrálok, továbbá prezentálok az általam alkalmazott elemzési módszertan felépítését. A harmadik szakasz – az értekezés legterjedelmesebb része –, hiszen itt kerül sor a fő kérdések megválaszolására. Illusztrálok a versenyjog személyi, illetve tárgyi hatályának egymásba forduló koncepcióját, valamint precedenseken keresztül érzékeltetem a szabályozás határmezsgyéit, kiemelten elemmezve az állami, közhatalmi tevékenység versenyjogi minősítését. A negyedik rész összefoglalja a vállalkozások társulása terminus gyakorlati problémáit, míg a következő fejezet a hatályszabályok negatív közelítésmódjára, a kivételszabályokra összpontosít. Végezetül értékelem a kapott eredményeket, valamint összefoglalom az elemzés főbb sarokpontjait. A dolgozat további – nem tárgyalt – vizsgálati irányok, scenáriók kijelölésével zárul.

I. FEJEZET

A VERSENYJOGI MATÉRIA HATÁLYSZABÁLYÁNAK ELMÉLETI ANALÍZISE

„*Circulus vitiosus. – Ördögi kör.*”

/Latin mondás/

I. 1. A hatályszabályokról általában

A hatályszabályok általánosságban megmutatják, hogy technikailag kikre (*személyi hatály*), milyen tevékenységre (*tárgyi hatály*), hol (*területi hatály*), illetve mikor (*időbeli hatály*) kell alkalmazni az adott jogi normát.³ A magyar versenyjog hatálya generális értelemben véve a *vállalkozásokra*, illetve azok *piaci magatartására* vonatkozik. A kartelljog, mint a versenyjog egyik elkülönült területének alkalmazási köre azonban kiterjed „*a vállalkozások társadalmi szervezetének, a köztestületnek, az egyesülésnek és más hasonló szervezetnek a döntésére is*”,⁴ kiterjesztve ezzel a versenyjog alkalmazhatóságának hatályát.⁵ Az uniós joganyaggal összhangban eme hosszas felsorolást a *vállalkozások társulásai által hozott döntések* absztrakcióval illetem a továbbiakban.⁶

I. 2. A személyi és tárgyi hatály kollektív elemzése: elsődleges- és másodlagos versenyjogi jogalanviság⁷

Bár az egyes szabályozási materiák személyi és tárgyi hatálya általában élesen elkülöníthető, a versenyjog alkalmazási körének személyi és tárgyi hatálya nem határolható egymástól el oly mértékben, amely a két kérdés egymástól független vizsgálatát lehetővé tenné.⁸ A *személyi hatály* meghatározására szolgáló *vállalkozás*, illetve vállalkozáscsoport, valamint közvetve a

³ A területi, illetve időbeli hatály vizsgálatától jelen tanulmányban eltekintek.

⁴ A Tpv. 11. §-ának (1) bekezdése.

⁵ NAGY Csongor István: *Kartelljogi kézikönyv – A közösségi és a magyar kartelljog joggyakorlata*, 2008, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 25. o.

⁶ Mindezt azért is tehetem meg, mert érdemben nincs különbség e tekintetben a közösségi és hazai versenyjogi terminológia között.

⁷ Az alfejezethez megírásához nagyjából NAGY *i. m.* 25-32. o. használtam fel.

⁸ Uo. 25. o.

vállalkozások társulása és a **tárgyi hatály** lehatárolására irányuló *piaci magatartás* koncepciója ugyanis egymásba forduló fogalmak.⁹

A versenyjog **elsődleges alanya** egy közgazdasági ihletésű absztrakció, kiterjed mindazokra, akik azonos gazdasági egységbe tartoznak.¹⁰ A **másodlagos alanyok** köre pedig azon személyi körre terjed ki, akiket a polgári jog szabályai szerint jogok illelhetnek, illetve kötelezettségek terhelhetnek.¹¹ Ez a megkülönböztetés felfogható az anyagi, illetőleg eljárásjogi szabályok eltérő alkalmazási vetületeként, mivel „*az elsődleges alanyok a versenyjogi anyagi jogszabályok, míg a másodlagos alanyok az eljárásjogi rendelkezések címzettjei.*”¹²

I. 3. A személyi és tárgyi hatály elhatárolása a versenyjogi szabályok alkalmazása során

A személyi és tárgyi hatály elhatárolása pont azért problematikus és nehézkes a versenyjogban, mert a vállalkozás attól vállalkozás, hogy – függetlenül jogi formájától, finanszírozásának módjától – piaci magatartást tanúsít. Bármely entitás akkor tekinthető vállalkozásnak, ha piaci tevékenységet¹³ végez, valamint csak azon tevékenysége körében titulálható elsődleges versenyjogi jogalannak, amely piaci jellegűnek minősül.¹⁴ Ez esetben nem az a releváns, hogy az adott tevékenység *in concreto*, vagyis úgy ahogy az érintett vállalkozás végzi, piaci tevékenységnek minősül-e, hanem az, hogy az adott tevékenység végzése általában, *in abstracto* piaci jellegű-e.¹⁵ A kulcselem tehát az, hogy az adott tevékenység végezhető-e egyáltalán piaci tevékenységként. Ez az oka annak, hogy a személyi és tárgyi hatály fogalma – a köztük lévő szoros kölcsönhatás miatt – egymásba fordul, hiszen a versenyjogi szabályozás tárgyi értelemben a piaci tevékenységre terjed ki, az alanyi hatályt meghatározó vállalkozás fogalom pedig minden olyan gazdasági egységet magában foglal, amely piaci tevékenységet fejt ki.¹⁶ Sőt, egy entitás csak addig és annyiban tekinthető vállalkozásnak, amíg és ameddig piaci tevékenységet végez. Voltaképpen tehát **a tárgyi hatály determinálja az alanyi hatályt**. Ebből a szempontból vizsgálva kijelenthető, hogy a személyi hatály *relatív*, ugyanis a versenyjogszabályok egy adott entitás piaci, azaz

⁹ Uo. 26. o.

¹⁰ Az azonos döntési centrum alá tartozó *gazdasági egység* egyes elemei polgári jogi értelemben természetesen különálló személyek lehetnek, de legalább egy darab polgári jogi jogalanyisággal rendelkező szervezet azonosítása mindenképpen szükségeltetik az entitáson belül, akinek, illetve amelynek a versenyjogsértés betudható, különben nem lenne kin végrehajtani a versenyjogi szankciókat. NAGY *i. m.* 27. o.

¹¹ Uo. 27. o.

¹² Uo. 27. o.

¹³ A tanulmányban egymás szinonimájaként használom a piaci magatartás, illetve piaci tevékenység fogalmakat.

¹⁴ NAGY *i. m.* 27. o.

¹⁵ Uo. 28. o.

¹⁶ Uo. 28. o.

versenyjogi szempontból minősíthető tevékenységére vonatkoznak, mivel egy szervezet egyszerre végezhet piaci, illetve ilyenek nem minősülő tevékenységeket.¹⁷

II. FEJEZET

A HAZAI VERSENYJOG SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI HATÁLYÁNAK DIAGNOSZTIZÁLÁSA

„Óvjad a törvényt, s majd szelleme téged is óv.”
/Ovidius/

II. 1. A Tpvt. hatálya – a jelenlegi szabályozás metodikája

A magyar versenyjogi törvények hatálya – általános értelemben véve – folyamatosan bővült a kronologikus időhorizonton végighaladva. A jelenleg hatályos 1996. évi LVII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról (a továbbiakban: Tpvt.) a korábbi jogi megoldásokat alapul véve, de azoknál jóval *szélesebben* határozza meg a törvény alkalmazási körét. A jogalkotó a törvény elején – más szabályoktól elkülönítve fogalmazta meg –, hogy mely alanyi körre vonatkozik a jogszabály (**személyi hatály**), a megjelölt személyi kör mely, illetve milyen típusú cselekményeire irányadóak a rendelkezések (**tárgyi hatály**), és végezetül, hogy milyen földrajzi területen kifejtett magatartás esetén kell alkalmazni a jogszabályt (**területi hatály**). Megjegyzendő, hogy a norma **időbeli hatályára** vonatkozó rendelkezés a Tpvt. záró rendelkezései között szerepel, amely mondhatni megfelel a magyar jogalkotói gyakorlatnak. A hatályszabályok újrafogalmazásának deklarált célja a norma¹⁸ minél szélesebb alkalmazhatóságának megteremtése volt. A versenytörvények hatályszabályairól általánosságban annyit mindenféleképpen meg kell jegyezni, hogy amennyiben szűkre szabja a jogalkotó a törvény alkalmazási körét, akkor a „puha” versenyvédelem mellett voksol, míg ha kiterjesztően, akkor a „kemény”, intenzív versenyvédelem fog dominálni. Álláspontom szerint a versenytörvény hatályszabályai akkor bizonyulnak optimálisnak, ha tágak, hiszen így egyfajta védőernyőt képeznek a gazdaság egésze felett.¹⁹

¹⁷ Uo. 28. o.

¹⁸ A tanulmányban egymás szinonimájaként használom a norma és jogszabály fogalmakat.

¹⁹ A Tpvt. hatályszabályát vizsgálva továbbá konstatálnunk kell, hogy a magyar versenyjog mindenekelőtt *ágazatsemleges*. Érdemes megjegyezni, hogy ezzel szemben a közösségi versenyjog sajátos szabályokat alkalmaz a szén- és acéltermékekre, a mezőgazdaságra a közlekedésre, pénzügyi szolgáltatásokra, postára, és a médiára. A Tpvt. ezen túlmenően *tulajdonos semleges*, hiszen – bizonyos kivételektől eltekintve – egyaránt vonatkozik az állami és a magántulajdonosokra, valamint a belföldi és külföldi személyekre, szervezetekre egyaránt. A Tpvt. hatályszabálya továbbá *tevékenységsemleges*, azaz minden áru és szolgáltatásra vonatkozik.

II. 2. Az összefüggő hatályszabályok

A Tpvt. személyi és tárgyi hatálya, a törvény eltérő rendelkezése hiányában a **vállalkozások piaci magatartására** terjed ki.²⁰ E két fogalom azonban nem határolható el élesen egymástól, mivel rendkívül szoros és kölcsönös összefüggés van közöttük – ezt a tézist a Tpvt. indokolása is megerősíti, mely szerint a *tárgyi hatály határozza meg közvetve az alanyi hatályt.*²¹ Az alanyi hatálynak, mivel minden jogalanyra kiterjed, nincsen korlátozó tartalma, a szűkítést maga a tárgyi hatály adja meg, melynek mércéje a piaci magatartás doktrínája.²²

1. táblázat: Összehasonlító táblázat

Hatály / Joganyag	EUMSZ.	Tpvt.
SZEMÉLYI HATÁLY	Vállalkozás	= Vállalkozás
TÁRGYI HATÁLY	Gazdasági tevékenység	= Piaci magatartás

II. 3. A hatály vizsgálatának módszertana

Nagy Csongor István elemzési repertoárját²³ felhasználva, de azt jómagam által továbbfejlesztve az alábbi módszertan segítségével vizsgálom meg a versenyjogi passzusok hatályszabályait.

2. táblázat: Módszertan

SÉMA
A vállalkozás fogalmának külső vetülete (pozitív megközelítés) <i>Személyi hatály vizsgálata</i> <i>Tárgyi hatály vizsgálata</i> - Miként határolható el egymástól a piaci és nem piaci magatartás - A versenyjog speciális határmezsgyéi.
A vállalkozások társulása diszciplína külső vetülete (pozitív megközelítés)
A vállalkozás fogalmának külső vetülete (negatív megközelítés)

Forrás: BOYTHA Györgyné: *Versenyjogi ismeretek*, 1998, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karának Könyvei, 40-42. o.

²⁰ Az Alkotmánybíróság egy 2001-ben hozott döntésében elutasította azt az indítványt, amely szerint a „Tpv. 1. §-ának (1) bekezdése nem elégíti ki a világos, egyértelmű, határozott, korrekt és inkorrekt magatartását elválasztó jogi normativitás követelményeit.” Továbbá részletesen lásd az I. sz. mellékletet.

²¹ Kommentár a Tpv. 1. §-ához.

²² Érdemes megemlíteni, hogy míg a Tpv. a *piaci magatartás* jogi absztrakcióval operál, addig a közösségi versenyszabályok a *gazdasági tevékenységet* aposztrofálják. Ez azonban nem okoz semmiféle divergenciát, mivel a közösségi joganyag gazdasági tevékenység terminusa megfeleltethető a Tpv. piaci magatartás teóriájának

²³ NAGY i. m. 31. o.

Leszögezném, hogy jelen tanulmány kizárólag a *személyi és tárgyi hatály* vizsgálatára fókuszál, ugyanis helyszűke okán nem tekintem céloknak a területi és időbeli hatály analízisét. Továbbá deklarálnám, hogy a dolgozat kizárólag a vállalkozás fogalmának *külső vetületét* hivatott bemutatni, azon belül is kiemelt figyelmet szentelve a közhatalmi tevékenységek versenyjogi aspektusból történő minősítésbeli problémáinak. A további rész kérdések ennek megfelelően csak érintőlegesen kerülnek ismertetésre.²⁴

²⁴ **Meddig terjed a vállalkozás szervezeti értelemben?** A szervezeti határ definiálása során nem a cselekmények, hanem az egyes személyek és eszközök versenyjogi aspektusból történő minősítését végzi a Bíróság. Szervezeti értelemben a vállalkozás magában foglal minden olyan jogalanyt, amely felett közvetlenül vagy közvetve, ugyanazon döntési centrum – gazdasági társaság, magánszemély, stb. – gyakorol meghatározó befolyást, illetve értelemszerűen maga a meghatározó befolyást gyakorló is beletartozik. *Részletesen lásd: NAGY i. m. 75-77. o.*

A vállalkozás fogalmának **belső vetületét** (eljárásjogi megközelítés) az jelenti, hogy a gazdasági entitás fogalmával operáló anyagi jog megsértésének jogkövetkezményei miként konvertálhatóak a jogalanyiságon alapuló végrehajtás gyakorlati világába, azaz ha konkrétan egy vállalkozás versenyjogsértést követ el, akkor pontosan kivel szemben lehet alkalmazni a versenyjogi szankciókat, továbbá idekapcsolódik annak kérdése, hogy egyetemes jogutódlás vagy egy gazdasági társaság részleges értékesítése során ki felel a korábbi jogsértésért kiszabott bírságért. A definícióból kiindulva tehát elsősorban gyakorlati okokból van szükség arra, hogy egy vagy több olyan entitást azonosítsunk, amelyek polgári jogi jogalanyisággal rendelkeznek. Annak ellenére, hogy az anyagi versenyjogszabályok alanya a vállalkozás, szükséges azonosítani azt a vállalkozás körébe tartozó szervezeti egységet, amellyel a Bizottság a kifogásokat közölheti, amely a határozatai címzettje lehet, és nem utolsósorban, akivel szemben bírságot lehet kiszabni. *Részletesen lásd: NAGY i. m. 90-91. o.*

III. FEJEZET

A VÁLLALKOZÁS FOGALMÁNAK KÜLSŐ VETÜLETE /POZITÍV MEGKÖZELÍTÉS/

„A törvényeknek soha nem a betűjét, hanem a szellemét kell tisztelni.”
/Salamon Pál/

III. 1. Személyi hatály

A *vállalkozás* a versenyjog alfája, ugyanis meghatározza azt az entitást, amely magatartását versenyjogi szemszögből vizsgáljuk, további eldönti, hogy lehet-e egyáltalán alkalmazni a versenyjogi szabályokat az adott személyre, illetve szervezetre.²⁵

A törvény elsődleges személyi hatálya tehát a *vállalkozásokra* terjed ki. A fő kérdés éppen ezért az, hogy ki minősül vállalkozásnak? Valóban *mindenki* beleesik, ahogyan azt a jogalkotó eredetileg eltervezte? A törvény szövegezéséből az tűnhet ki, hogy igen, kvázi „mindenki” beletartozik az alanyi körbe. Jómagam egyetértek a „mindenki” koncepciójával, hiszen hogyha a törvény taxatívén definiálta volna a vállalkozás fogalmát, akkor szinte biztosan kimaradt volna belőle néhány entitás. Ennek okán a jogtudomány is belátta, hogy a vállalkozásnak nincsen objektív, normatív jogi fogalma, hiszen ha lenne, akkor abban a pillanatban kirekeszthetővé válhatna. Ezért mondhatjuk, hogy nincs is szükség arra, hogy a vállalkozást, mint terminust jogi értelemben definiáljuk, hiszen a versenyvédelem csak akkor lehet hatékony, ha a személyi dimenziója mindenre kiterjed. *Darázs Lénárd* szavaival élve²⁶ „a versenyjog ezért egy ún. *sui generis*”²⁷ vállalkozásfogalommal rendelkezik.” Ezt az állítást hivatott alátámasztani a *Magyar Gyógyszerész Kamara ügyben*²⁸ hozott döntés is, mely szerint a vállalkozás olyan gyűjtőfogalom, amely a társadalom minden tagját, szervezetét potenciálisan a Tpvt. alanyi hatálya alá vonja. Ennek értelmében a Tpvt. személyi hatálya kétségtelenül mindenre kiterjed, aki piaci magatartást tanúsít vagy tanúsíthat. A jogalkotó ugyanis a teljességre törekedve minden jogalany számára nyitva kívánja hagyni a versenyjogi kontroll lehetőségét, de csak annyiban, amennyiben piaci magatartást tanúsít. Ergo *hüvelykujjszabályként* manifesztálhatjuk, hogy a személyi hatályt a tárgyi hatály határozza

²⁵ TÓTH Tihamér: *Az Európai Unió versenyjoga*, 2007, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 70. o.

²⁶ DARÁZS Lénárd: *Verseny- és kartelljog* c. 2010. 09. 27-ei előadása nyomán.

²⁷ Értsd úgy: csak önmagára, vagyis magára a versenyjogra vonatkozik.

²⁸ Vj-60/2006.

meg: aki piaci magatartást tanúsít, az a versenyjogi szabályok hatálya alá kerül. Ennek ellenére – amennyiben a törvény szigorú szóhasználatából indulunk ki –, a személyi hatály mégsem nevezhető dogmatikai értelemben teljesnek, mivel – ahogy azt később látni fogjuk –, bizonyos jogi formációk valamilyen oknál fogva hiányoznak a kimerítő taxációból.

Továbbá kérdésként merülhet fel az olvasóban, hogy akkor konkrétan melyik „oldalon” is kell vállalkozásnak lennie ahhoz, hogy a versenyjogi szabályokat alkalmazhassuk? Álláspontom alapján mind a jogsértetti, mind a jogsértő oldalon muszáj vállalkozásnak állnia ahhoz, hogy felhasználhassuk a Tpv. szabályait. Illusztrálásképpen erre szolgál a következő példa: amennyiben egy versenyjogi értelemben véve vállalkozónak taksálandó személy megsérti egy nem vállalkozónak minősülő személy hírnevét, akkor a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban Ptk.) szabályai szerint kell eljárunk, és nem a Tpv. alapján.

A Tpv. szigorú terminológiáját szem előtt tartva négy személyi kört kell vállalkozás alatt értenünk:

- Természetes személyek: a természetes személyek – a Ptk. 8-9. §-a szerint az élve születés feltételével a fogantatástól a haláláig – jogképesek, így a versenyjogi szabályozás alanyává válhatnak, amennyiben olyan magatartást tanúsítanak, amelyek a törvény tárgyi hatálya alá tartoznak, vagyis piaci magatartást folytatnak. A versenyjogi joggyakorlat azonban elsősorban a jogi személyeket érinti.
- Jogi személyek: a Ptk. szerint a jogképesség nem csak a természetes személyeket, hanem a jogi személyeket is megilleti.²⁹ A Ptk. a jogi személyek közé sorolja az államot, mint vagyoni viszonyok alanyát, továbbá az erre irányadó jogszabályok szerint az állami, önkormányzati, gazdasági, társadalmi és más egyéb szervezeteket. A Ptk. a fentiekén túl kifejezetten nevesíti az alábbi jogi személyeket: állami vállalat, tröszt, egyéb állami gazdálkodó szerv, költségvetési szerv, szövetkezet, jogi személyiségű gazdasági társaság (a hatályos Gt.³⁰ értelmében a korlátolt felelősségű társaság és a részvénytársaság),³¹ társadalmi szervezet,³² egyesület,³³ köztestület, országos sportági szakszövetség, egyes

²⁹ A Ptk. 28. §-ának (4) bekezdése deklarálja, hogy amennyiben jogszabály eltérően nem rendelkezik, a jogi személy jogképessége kiterjed mindazokra a jogokra és kötelezettségekre, amelyek jellegüknél fogva nem csupán az emberhez fűződhetnek.

³⁰ 2006. évi IV. törvény a gazdasági társaságokról (Gt.).

³¹ A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (továbbiakban: Gt.) ugyanis e két gazdasági társaságot jogi személynek nyilvánítja, tehát abszolút jogképességgel rendelkeznek, aminek jelentősége, hogy nem a tagok jogképességén keresztül illeti meg a társaságot, hanem a tagoktól függetlenül, magához a társasághoz kapcsolódik. *Részletesen lásd: KISFALUDI András: Társasági jog, 2007, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 29-30. o.*

³² Az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény 2. § (4) bekezdésének rendelkezése szerint a társadalmi szervezet, a társadalmi szervezetek szövetsége, továbbá - ha az alapszabály így rendelkezik - a társadalmi szervezetek szervezeti egysége

jogi személyek vállalata, leányvállalat, alapítvány,³⁴ közalapítvány, egyesülés.³⁵ A Ptk. a jogi személyeket illetően nem taxatív, nem egy zárt matéria, mivel a Ptk. 29. §-ának (1) bekezdése szerint *jogi személyt külön jogszabály is létesíthet*. Ebből kifolyólag tehát bizonyos szervezetek jogalanyisága magán az Alkotmányon alapul (pl. egyházak, pártok), míg másokat külön jogszabály minősít jogi személynek (pl. tőzsde).³⁶

- Jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok:³⁷ a hatályos Gt. értelmében ebbe a kategóriába tartozik a közkereseti és a betéti társaság.
- Külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepe: valójában nem önálló polgári jogi jogalany, hanem egy külföldi cég hazai szervezeti egysége. Ez a belső szervezeti egység azonban Magyarország területén aktív piaci tevékenységet folytat, ebből kifolyólag versenyjogi jogalanyisággal bír, vagyis akár önállóan is el lehet marasztalni versenyjogi jogsértés esetén – annak ellenére, hogy polgári jogi jogalanyisága egymagában nincsen. Tehát újfent kijelenthető, hogy a versenyjogi jogalanyiság dogmatikailag bizonyos esetekben elválik a polgári jogi jogalanyiságtól.

A Tpv. személyi hatálya a *külföldi vállalkozásokra* is vonatkozik, sőt bizonyos esetekben a külföldi vállalkozások külföldön tanúsított magatartására is, amennyiben annak hatása a Magyar Köztársaság területén érvényesülhet (*extraterritorialitás elve*).

jogi személy. A Legfelsőbb Bíróság Közigazgatási Kollégiumának 1. számú kollégiumi állásfoglalása III. pontja szerint társadalmi szervezetet elsődlegesen gazdasági-vállalkozási tevékenység végzésére nem lehet alapítani. Ez a cél megállapítható, ha a társadalmi szervezet tevékenységében és vagyonában a gazdasági tevékenység, s az ebből származó bevétel meghatározó. Az 1989. évi II. törvény 19. § (2) bekezdése lehetővé teszi, hogy a társadalmi szervezet - célja megvalósítása, gazdasági feltételeinek biztosítása érdekében - gazdasági-vállalkozási tevékenységet is folytasson. A törvény személyi hatálya e tevékenységi körben - a tárgyi hatályra tekintettel - a társadalmi szervezetekre is kiterjed.

³³ A társadalmi szervezetek speciális csoportját képezik az egyesületek, amelyek a Ptk. 61. §-ának rendelkezése szerint *olyan önkéntesen létrehozott, önkormányzattal rendelkező szervezetek, amelyek alapszabályában meghatározott célra alakulnak, nyilvántartott tagsággal rendelkeznek, és céljuk elérésére szervezik tagjaik tevékenységét. Az egyesület vagyonával önállóan gazdálkodik, e körben piaci tevékenységet is végezhet, azonban elsődlegesen gazdasági tevékenység folytatására nem alapítható*. Az egyesület piaci tevékenysége során - ugyancsak a tárgyi hatály megállapíthatósága esetén - a Tpv. személyi hatálya alá tartozhat.

³⁴ *Magánszemély, jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság (alapító) tartós közérdekű célra alapító okiratban alapítványt hozhat létre. Az alapítvány a bírósági nyilvántartásba vétellel jön létre, ezzel az aktuálisan nyeri el jogi személyiséget. Az alapítvány a törvény kizáró rendelkezése folytán ugyancsak nem alapítható elsődlegesen gazdasági tevékenység folytatására, azonban nincs akadálya annak, hogy az elsődleges tartós közérdekű cél minél hatékonyabb elérése érdekében az alapítvány gazdálkodó tevékenységet is folytasson* (Ptk. 74/A. §). A társadalmi szervezetekhez, az egyesületekhez hasonlóan az alapítvány akkor lehet alanya versenyjogi jogviszonynak, amennyiben az adott gazdasági tevékenységre a törvény tárgyi hatálya megállapítható.

³⁵ A Gt. a kapcsolódó vállalkozások körében említi az egyesülést, amelyet a tagok gazdálkodásuk eredményességének előmozdítására és gazdasági tevékenységük összehangolására, valamint szakmai érdekeik képviseletére alapítanak. Az egyesülés jogi személy, bár alapvetően saját nyereségre nem törekszik, nem kizárt azonban, hogy piaci magatartása folytán a versenyjog személyi hatálya alá tartozzon.

³⁶ A Versenyhivatal a Vj-24/1999-es számú versenyhivatali döntésében külön ki is mondta a Budapesti Értéktőzsde versenyjogi jogalanyiságát, hiszen a tőzsdét a hatályos szabályok jogi személynek minősítik.

³⁷ A Gt. a közkereseti társaságot és a betéti társaságot jogi személyiség nélküli társaságnak nyilvánítja, de egyben kimondja, hogy ezen társaságok is jogképesek, vagyis cégnevük alatt jogokat szerezhhetnek és kötelezettségeket vállalhatnak, így különösen tulajdont szerezhetnek, szerződést köthetnek, pert indíthatnak és perelhetők [Gt. 2. § (3)]. A Gt. tehát korlátozás nélkül mondja ki a közkereseti és betéti társaság jogképességét, ezért a jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságok jogképességét is – ebben az értelemben – abszolútnak kell tekinteni. Az elnevezésbeli megkülönböztetés – Kisfaludi Andrásal egyetértve – tehát felesleges. *De lege ferenda* meggondolandó, hogy eltörölje a jogalkotó eme problémás különbségtételt. *Továbbá részletesen lásd: KISFALUDI i. m. 29-30. o.*

Kimaradt a Tpvt. felsorolásából, ily módon – azt gondolhatnánk –, hogy nem tartozik a versenytörvény személyi hatálya alá a gazdasági társaságnak nem minősülő egyéb társaság, így többek között a polgári jogi társaság, az építőközösség, illetve az egyéni cég.³⁸ Ez a kijelentés azonban bizonyára téves. Álláspontom szerint e személyek kvázi kirekesztése a versenyjog személyi hatálya alól semmiféle racionális dogmatikai magyarázattal nem indokolható. A Versenytanács felismerve a joghézagot, több eseti döntésében kitér arra, hogy a Tpvt. személyi hatályának ilyen értelemben nincs igazi relevanciája, ugyanis a piaci magatartás minősül a Tpvt. alkalmazása szempontjából kulcstényezőnek. Ha ez előbb említett jogi formációk piaci magatartást tanúsítanak, akkor igenis érvényesülnek rájuk a versenyjogi passzusok. Úgy vélem azonban, hogy *de lege ferenda* megfontolandó a Tpvt. szövegezésének kibővítése az említett alanyi körökre is, már csak azért is, hogy a személyi hatály a törvényi szövegben is teljes értékű legyen, és ne szolgáltatson még véletlenül sem okot az esetleges jövőbeli félreértésekre. Véleményemet annak ellenére fenntartom, hogy az említett személyek, szervezetek vélhetően nem okoznak tömeges versenyjogi jogsértéseket a jövőben sem, de akár egy is elég lehet ahhoz, hogy a verseny szabad szellemisége sérüljön.

A fentebb említett négy jogi kategóriát a versenytörvény egységesen vállalkozásnak nevezi.³⁹ A törvény személyi hatálya tehát kiterjed (*szinte*) mindenkire, aki vagy amely piaci magatartást tanúsít vagy tanúsíthat. Ezáltal elvi értelemben deklarációszerűen megállapítható, hogy a tárgyi hatály határozza meg közvetve a személyi hatályt.⁴⁰

III. 2. Tárgyi hatály⁴¹

3. táblázat: A tárgyi hatály megközelítése jogelméleti nézőpontból

<i>Jogtechnikai értelemben</i>	Közigazgatási jogi jellegű tényállásokra terjed ki, vagyis azokra, amelyeket a Tpvt. egyes fejezetei nevesítenek.
<i>Polgári jogi értelemben</i>	A tárgy ez esetben nem más, mint maga a gazdasági verseny.
<i>Versenyszabályozási értelemben</i>	„Piaci magatartás” koncepció.

Hatályos versenyjogunk a vállalkozások „*piaci magatartására*” terjed ki. A piaci magatartás ebben az értelemben jóval több cselekményt felel meg, mint a korábbi hazai szabályozás *gazdasági tevékenység* matériája, ergo az olyan magatartásokra is kiterjed, ahol nem

³⁸ Akár azt is gondolhatnánk, hogy akaratlanul (értsd: jogalkotói gondatlanságból) maradt ki az egyéb társaság kategóriája a személyi hatály alól, hiszen a korábbi szabályozásban (ld. Tpt.) még szerepelt.

³⁹ Érdemes megjegyezni, hogy a Tpvt. egyes fejezetei további személyi hatályt érintő (szűkítő, illetve tágító) rendelkezéseket tartalmaznak. Egyes szerzők ide sorolják a versenytársakat, fogyasztókat és az üzletfeleket. fnA dolgozat azonban nem tekinti fő témájának ezen kérdés további cizellálását.

⁴⁰ A további rendszerező táblázatot ld. a mellékletek között (II. sz. melléklet).

⁴¹ A magyar és az EU versenyjogának a tárgyi hatály szemszögéből történő összehasonlító analízise a III. sz. mellékletben olvasható.

állapítható meg elsődleges célként a nyereség és vagyonszerzés célzata, illetőleg a tevékenység kifejtésére nem ellenérték fejében került sor.⁴²

A piaci magatartás tanúsításának megállapíthatósága – mint tárgyi hatály – előfeltétele a törvény alkalmazásának. Ezt a generális elvi tételt a Gazdasági Versenyhivatal a **Magyar Gyógyszerész Kamara ügyben**⁴³ is kimondta, miszerint a Tpvt. alkalmazhatósága szempontjából az alanyi hatálynak nincs korlátozó tartalma, mivel az érvényesülés szempontjából a tárgyi hatály bír primer jelentőséggel. Úgyszintén a **Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata ügyben**⁴⁴ is elvi érveléssel deklarálta a Gazdasági Versenyhivatal, hogy a törvény tárgyi hatálya, azaz valamely magatartás piaci hatás kiváltására alkalmas volta határozza meg, hogy mely szervezet vonható az alanyi hatállyal érintett körbe. A **Diákhitel Központ Rt. ügyben**⁴⁵ is leszögezte a jogalkalmazó, hogy a Tpvt. hatályának központi doktrínája a tárgyi hatály, a vállalkozás fogalom csupán egy speciális műszóként értékelendő, aminek ún. funkcionális jelentése van.⁴⁶

A jogalkotó deklarált jogpolitikai célja a törvényjavaslat indokolásából is kiolvasható, miszerint a hatályszabály újragondolásának a célja a norma minél szélesebb alkalmazhatóságának megteremtése volt. *„A tervezetnek a tárgyi és személyi hatályra vonatkozó új rendelkezései kellően általános megfogalmazásukkal kizárják, hogy valamely tisztességtelen vagy versenykorlátozó piaci magatartás tanúsítója vagy összefonódás résztvevője a törvény hatályára hivatkozva elkerülhesse a jogkövetkezményeket.”*⁴⁷ A törvény indokolása továbbá nem hagy kétséget afelől sem, hogy nem csupán a termelő és szolgáltató tevékenység vonható a norma tárgyi hatálya alá, hanem bármiféle tevékenység, amely a versenyre hatással lehet, és piaci jelleggel bír. A jogalkotó tehát azzal a *jogtechnikai bravúrral* élt, hogy mellőzte eme fogalom bármiféle szűkítő értelmezésére lehetőséget adó meghatározást.⁴⁸ A magyar versenyjog tárgyi hatálya ebben az értelemben tehát teljes, nincsenek benne indokolatlan joghézagok, a gazdaság teljes komplexumára kiterjed.⁴⁹

⁴² Kisebb dogmatikai kitérőként még egyszer megemlíteném, hogy a közösségi jog gazdasági tevékenység terminusa viszont érdemben megfeleltethető a hazai szabályozás piaci magatartás teóriájának.

⁴³ Vj-60/2006.

⁴⁴ Vj-192/2000.

⁴⁵ Vj-190/2001.

⁴⁶ NAGY *i. m.* 134. o.

⁴⁷ Dr. KASZAINÉ dr. MEZEY Katalin – Dr. MISKOLCZI BODNÁR Péter: *Kézikönyv a versenyjogról*, 1997, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 22. o.

⁴⁸ Az elmúlt évek jogalkalmazói gyakorlatát áttekintve mindenképpen kijelenthető, hogy viszonylag kevés számú döntés született arra tekintettel, hogy a kifogásolt magatartás nem tartozott a törvény tárgyi hatálya alá.

⁴⁹ DARÁZS Lénárd: *Verseny- és kartelljog* c. 2010. 09. 27-ei előadása nyomán.

III. 2. 1. A piaci, illetve nem piaci magatartás elhatárolása – tárgyi értelemben vett határ

A piaci jelleg Nagy Csongor István álláspontja szerint⁵⁰ alapvetően az output oldalról közelíthető meg, és hüvelykujj-szabályként deklarálnak, hogy „ha az adott tevékenységet egy magánvállalkozás is végezni tudná haszonszerzési céllal, akkor az piaci jellegű.” Amennyiben pedig egy adott magatartás kapcsán megállapítást nyer a piaci jellegű tevékenység mivolta, onnantól fogva nem érdekes, hogy azt vevőként vagy eladóként gyakorolják, a versenyjogi szabályok hatálya alá tartozik.

A vállalkozás fogalmának külső vetületének vizsgálatakor először azt kell górcső alá vennünk, hogy az eseti döntések hol húzzák meg a piaci, illetve nem piaci magatartások közötti képzeletbeli határvonalat. Mondhatni, hogy az a legizgalmasabb feladat, hogy megpróbáljuk felvázolni azt a magatartástartományt, amely e kiterjesztő hatályszabály alkalmazása ellenére mégsem vonható a törvény tárgyi hatálya alá. E tekintetben útmutatásul szolgálhat számunkra maga a Tpv., illetve a Versenyhivatal és a bíróságok eseti döntései. A Gazdasági Versenyhivatal a piaci magatartás megállapításához az *absztrakt tesztet* hívja segítségül, miszerint *egy magatartás akkor tekinthető piaci jellegűnek, ha az általánosságban piaci alapon is végezhető lenne.*⁵¹ Nincs erre befolyással sem a tevékenység komplexitása, sem a társadalmi jelentősége, sem a szakmai meghatározottsága.

Az alábbi összegyűjtött tevékenységek versenyjogi megítélése különös szakértelmet kívánt a Gazdasági Versenyhivatal dolgozóitól, melyből mára kinőtték magukat a jövő ifjoncai számára is alkalmazandó generális sémák. Lássuk akkor ezeket egy csokorba gyűjtve.

Az egyéni vállalkozói tevékenység megítélése: a Versenytanács számtalan eseti döntésében kinyilvánította, hogy az egyéni vállalkozó, mint természetes személy a Tpv. hatálya alá tartozik, ha a tárgyi hatálynak megfelelően piaci magatartást fejt ki.⁵²

A könyvvizsgálói tevékenység versenyjogi értékelése:⁵³ a Versenytanács álláspontja szerint a könyvvizsgálói szektor egy olyan piaci szegmentum, melyen piaci jellegű tevékenységet végeznek, ezért vállalkozásnak minősül.

⁵⁰ NAGY i. m. 33. o.

⁵¹ Uo. 139. o.

⁵² A részletekért lásd: Vj-99/2001., Vj-145/2001., Vj-128/2002., Vj-24/2003., Vj-132/2003., Vj-109/2004., Vj-128/2004., Vj-16/2005., Vj-43/2005., Vj-124/2005.

⁵³ A részletekért lásd: Vj-16/2005.

Az ügyvédi tevékenység megítélése:⁵⁴ a könyvvizsgálókhöz hasonlóan az ügyvédeknek is elkülönült piaca van, melyen gazdasági jellegű tevékenységet folytatnak, hiszen megfelelő ellenérték fejében jogi szolgáltatások elvégzését vállalják.

Az orvosi tevékenység megítélése: a **Magyar Orvosi Kamara ügyben**⁵⁵ a Versenytanács megállapította, hogy az orvosi tevékenység ugyan rendkívül sokrétű, szakmailag tagolt és változatos szervezeti formákban ölt testet, de egyvalami közös, hogy a tevékenységet végzők közül a fogyasztók szabadon választhatnak, mégpedig piaci szempontok – különösen ismertség, minőség, és ár – mérlegelése alapján. Közömbös, hogy a közgyógyellátást a fogyasztók összegyűjtött pénzéből az Egészségbiztosítási Pénztár finanszírozza. Az orvosok tehát olyan piacon tevékenykednek, amely minden speciális ismérve ellenére alá van vetve a kereslet-kínálat általános törvényeinek, ezért nem lehet mentes a Tpv. érvényesülésétől.

A mentők és betegszállítók tevékenysége: a **Mentők és Betegszállítók Országos Egyesülete jogesetben**⁵⁶ nem vitatta a Versenyhivatal, hogy a betegszállítás, mint az ember egészségével összefüggő közérdekű tevékenység indokoltá teheti különleges szabályok alkalmazását, de attól még a versenyjogi szabályok érvényesülésének nem szabad gátat szabni. Ezért a betegszállítás tekintetében is érvényesülnie kell a Tpv. rendelkezéseinek.

Az egyéni munkavállalók: az a személy, aki egyéni munkavállalóként jár el, nem tartozik a törvény tárgyi hatálya alá. Érdemes itt megjegyezni, hogy a *kollektív munkajog* világa már vállalkozásnak minősülhet azon magatartások tekintetében, amelyeknek érzékelhető piaci hatása és jellege van.

A magánháztartás kérdésköre: az a természetes személy, aki a magánháztartás körében jár el (pl. idős néni epret termel a kertjében otthoni fogyasztásra), nem minősül vállalkozásnak, mert tevékenysége ugyan magatartás, de semmiképpen sem piaci. Abban az esetben azonban, ha az idős néni a helyi piacon kofaként próbálja eladni termékét, már vállalkozásnak minősül.

A puszta tulajdonlás versenyjogi megítélése: a puszta tulajdonlás ugyan polgári jogi értelemben véve egy statikus pozíció, de versenyjogi aspektusból vizsgálva teljes dinamikával bír, ezért piaci magatartásnak minősül.

Szabadalmazás: szintén piaci magatartásnak minősül az is, aki szellemi termékeit viszi piacra, illetve külön jogszabály alapján védelemben részesített azokat.

⁵⁴ A részletekért lásd: Vj-119/1996.

⁵⁵ Vj-137/1999/18.

⁵⁶ Vj-92-2003.

A Ptk. szabályainak megsértése: ha a jogsértés kizárólag a Ptk. szabályainak megsértéséből áll, akkor a Tpv-t értelemszerűen nem lehet alkalmazni. Ezért nem láta megállapíthatónak a versenytörvény szabályainak alkalmazhatóságát a Legfelsőbb Bíróság a törvény tárgyi hatálya hiányában az alábbi ügyben.⁵⁷ A perbeli esetben a felperes nem saját tevékenységi körében követett el tisztességtelen magatartást, – amely a versenytörvény tárgyi hatályának fennálltát, azaz alkalmazhatóságát lehetővé tenné –, hanem mint megrendelő a teljesített vállalkozási szerződés ellenére a vállalkozói díjat nem fizette meg. A Versenyhivatal felfogása szerint a Ptk. szabályainak megsértése azonban önmagában versenyjogsérelmet nem jelent.

Szabálytalan működés: A Tpv-t alkalmazásának nem akadály, ha az adott vállalkozás más jogszabályba ütköző módon, szabálytalanul működik, így például nem rendelkezik a szükséges engedélyekkel.⁵⁸

A fegyelmi döntések versenyjogi megítélése:⁵⁹ a Gazdasági Versenyhivatal nem látta megállapíthatónak a törvény tárgyi hatályát a következő ügyben. Az Ügyvédi Kamara elnöke ugyanis nem az ügyvédi tevékenysége gyakorlása során tanúsította a sérelmezett magatartást, hanem mint kamarai tisztségviselő, a fegyelmi jogkör gyakorlója járt el, mely piaci magatartásnak nem minősíthető. A Versenytanács határozatában tehát rámutatott arra, hogy a piaci hatású sérelemként feltüntetett fegyelmi döntések megkérdőjelezésének nem lehet fóruma a Gazdasági Versenyhivatal.

Kettős élű magatartások megítélése: a **Diákhitel Központ Rt. ügyben**⁶⁰ a Versenyhivatal leszögezte, hogy egyazon jogalany valamely tevékenységei tekintetében – a *funkcionális teszt* alapján – vállalkozásnak minősülhet, mert a tevékenysége piaci jellegű, míg más tevékenységei kapcsán nem tekinthető vállalkozásnak, mivel nincs piaci aspektusa a vizsgált magatartásnak.

Pénzügyi szolgáltatások piaca: az úgynevezett regulált szektorok közül a pénzügyi szolgáltatások esetében hosszú ideig széles körű nemzetközi vita folyt arról, hogy az általános versenyszabályok vonatkoznak-e ezekre a területekre, avagy sem. A vita egyértelműen azzal zárult, hogy az általános versenyszabályok teljeskörűen vonatkoznak a pénzügyi szolgáltatási piacokra is.

⁵⁷ Legfelsőbb Bíróság esetjogi döntése.

⁵⁸ Vj-97/1995.

⁵⁹ A részletekért lásd: Vj-119/1996.

⁶⁰ Vj-190/2001.

Karitatív, nonprofit tevékenység analízisa: a karitatív tevékenységek minősítéséhez az *in abstracto* elemzési vizsgálat nyújthat segítséget, ugyanis nem feltétlen kell a piaci magatartásnak profitorientáltsággal párosulnia. A 83/1998-as versenyhivatali döntés⁶¹ éppen ezért kimondja, hogy „bármely személy, aki ellenszolgáltatás ellenében elad, vagy vásárol, illetve szolgáltatást nyújt vagy igényel, piaci magatartást tanúsít, függetlenül attól, hogy tevékenységének eredményeként nyereséghez (profit) jut-e vagy sem.” Ebből bizonyára az következik, hogy egy veszteséges vállalkozás éppúgy követhet el versenyjogi jogsértéseket, mint egy nyereséges entitás. A **Magyar Ügyvédi Kamara ügyben**⁶² is megerősítette a jogalkalmazó, hogy a piaci magatartást megvalósító nonprofit társaság is a versenyjog hatálya alá tartozik. A 11/2004-es számú határozat⁶³ a társadalmi reklámmal kapcsolatban fejti ki, hogy önmagában attól, hogy egy reklámot nonprofit szervezet jelentet meg, a reklám még nem válik társadalmi reklámmá, mivel a Tptv. alanyi hatálya a tárgyi hatály felől közelítendő meg. *Általános sémaként* tehát leszögezhető, hogy a karitatív, nonprofit jelleggel működő szervezetek a versenyjog hatálya alá tartozhatnak, ha az általuk végzett tevékenységet piaci alapon is el lehetne végezni.⁶⁴

Versenyjog a profi sportban: nem árt tudni, hogy sem a sport, sem a piaci jellegű tevékenységet is űző klubok – független jogi formájuktól – nincsenek kiemelve a magyar versenytörvény alkalmazása alól. Azt azonban mindenképp szükséges anticipálni, hogy a sportszervezési, illetve sportigazgatási tevékenység versenyjogi szempontból alapvetően két szegmensre osztható: az egyikbe a tisztán sportszervezési kérdések kerülnek, amelyeknek nincsen piaci aspektusa, így az ezen a területen kifejtett tevékenység nem tartozik a versenyjog hatálya alá, míg a másik csoportba tartoznak a piaci vetületű sportcselekmények, amelyek már nem élveznek versenyjogi immunitást.⁶⁵

Társadalmi-érdekképviselői tevékenység: főszabályként kijelenthető, hogy a társadalmi diskurzusban való részvétel, a politikai nyomásgyakorlás, illetve lobbitevékenység nem tartozik a Tptv. hatálya alá, hiszen az tisztán társadalmi, avagy politikai ihletésű. Fontos azonban kiemelni, hogy csak addig nem, amíg nem testesít meg piaci jellegű magatartást. Ezt az elvet alkalmazta a Versenyhivatal a **Magyar Gyógyszerész Kamara ügyben**.⁶⁶ A tényállás szerint a Kamara két órás tiltakozásra hívta fel tagjait egy piacliberalizációs állami aktus

⁶¹ Vj-83/1998.

⁶² Vj-180/2004.

⁶³ Vj-11/2004.

⁶⁴ Ez az esetkör különösen jól példázza azt a tézist, miszerint a személyi hatály relatív, ugyanis a tárgyi hatály megállapíthatóságának függvénye.

⁶⁵ NAGY *i. m.* 38. o.

⁶⁶ Vj-60/2006.

ellen, mely idő alatt a gyógyszerügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés korlátozott volt. Az eset érdekessége, hogy a tiltakozás olyan állami intézkedés ellen irányult, melynek deklarált céljai között a verseny élénkítése is szerepelt, ámde mindennek ellenére a Versenyhivatal sarkalatosan kifejezte azt a nézőpontját, hogy a jogszabályalkotás befolyásolása semmilyen értelemben sem tekinthető piaci magatartásnak.

III. 2. 2. Az állami tevékenység kontra piaci magatartás

Az állami tevékenység abban az esetben nem esik a közösségi versenyjog hatálya alá, ha közhatalmi jellegű (pl. jogalkotás, hatósági jogalkalmazás rendőri tevékenység, igazságszolgáltatás), avagy természetes célja alapján nem a gazdasági szféra része (pl. szociális rendszer). A fő kérdés a versenyjogi minősítés kapcsán minden esetben az, hogy a cselekmény az állami közhatalmi tevékenység része, vagyis az adott szerv rendelkezik-e előjogokkal, kényszerintézkedések alkalmazásának potenciális lehetőségével.

Az állami tevékenységek versenyjogi dimenzióból történő kategorizálása:

- A közhatalmi aktusok
 - A jogalkotással kapcsolatos versenyjogi problémák
- A közbeszerzés és a versenyjog határterülete
- A társadalombiztosítás versenyjogi megítélése
- Az önkormányzati tevékenységek szeparált versenyjogi vizsgálata
 - A közhatalmi aktusok
 - A tisztán vállalkozási-piaci tevékenység
 - A közszolgáltatások
 - A közérdekű szempont befolyása alatt gyakorolt önkormányzati tulajdonosi jogosítványok

III. 2. 2. 1. Közhatalmi kontra magánjogi aktusok elhatárolása

A közhatalmi aktusok világa *per defintonem* nem tekinthető piaci tevékenységnek. A közhatalom gyakorlása ebben a kontextusban azt jelenti, hogy az államigazgatási szervek jogszabályban meghatározott hatáskörükben, illetékességi területükön mindenkire nézve kötelező döntéseket hozhatnak és e döntéseknek állami kényszereszközökkel szerezhetnek érvényt.⁶⁷

⁶⁷ FAZEKAS Marianna – FICZERE Lajos: *Magyar Közigazgatási jog – Általános rész*, 2006, Osiris Kiadó, Budapest, 44. o.

Előjáróban annyit szükséges anticipálni, hogy az állam, illetve önkormányzatok némely tevékenysége piaci jellegűnek minősülhet (pl. önkormányzatok tulajdonosi aktusai), míg más cselekményei tekintetében fogalmilag kizárt piaci magatartásról beszélni (pl. jogszabályalkotás). Az állam, valamint a szintén jogi személynek minősülő önkormányzatok tevékenysége a Tpv. alkalmazhatósága szempontjából nehezen ítélné meg egységesen már csak azért is, mert abban jelen vannak, illetve jelen lehetnek a közhatalmi, illetve a magánjogi minőségükből fakadó jogosítványok is.

A **KK. 6. sz.**⁶⁸ értelmében annak eldöntésénél, hogy a közigazgatási szerv konkrét intézkedését közigazgatási jellegűnek kell-e tekinteni, abból kell kiindulni, hogy az adott intézkedés államigazgatási jogviszonyt hozott-e létre a felek között. Nem lehet szó ilyen jogviszonyról, ha a felek a jogviszonyban nem alá-, fölérendeltségben, hanem polgári jogi mellérendeltségben állnak egymással, vagy ha a közigazgatási szerv vele munkaviszonyban, illetőleg szolgálati viszonyban levő személlyel – ilyen minőségében – tesz valamilyen intézkedést.

A **Diákhitel Központ Rt. ügyben**⁶⁹ a Versenyhivatal konstataulta, hogy az állam által nyújtott diákhitel, illetve annak konstrukciója nem tekinthető piaci terméknek, mivel számos atipikus, nem piaci kondíció jellemzi. Az akkortájt hatályos jogszabályok szerint ugyanis a diákhitel piaci körülmények között más formában nem nyújtható, továbbá a kamata sem piaci alapú. Az igaz, hogy a közérdekű funkciójú diákhitel konstrukciót működtető szervezet a tevékenységéért valamilyen ellenszolgáltatást kérhet, azonban önmagában e mozzanat miatt a tevékenység még nem lesz piaci-üzleti természetű. Az ellenszolgáltatást nézve releváns szempont, hogy azt a közhatalom végső soron kényszerítő intézmények, eljárások által be is szedheti. Azon szervezetek – legyen bármilyen jogi formájuk –, amelyek egy általános közérdekű, állami funkcióra tartozó politika instrumentumai, és státuszukat, tevékenységüket illetően szoros és folyamatos állami kontroll mellett ténykednek, valamint a közhatalom intézményeire jellemző tevékenységi feltételekkel, privilégiumokkal bírnak, tipikusan egy közhatalmi célt és tevékenységet valósítanak meg, nem minősülnek vállalkozásnak, hiszen nem tanúsíthatnak úgymond piaci magatartást.⁷⁰

⁶⁸ KK. 6. szám.

⁶⁹ Vj-190/2001.

⁷⁰ NAGY *i. m.* 147-150. o.

III. 2. 2. 1. 1. A jogalkotással kapcsolatos versenyjogi problémák

Az állam *jogalkotási tevékenysége*, valamint az önkormányzatok által alkotott *önkormányzati rendeletek* – mint a közhatalom körében alkotott jogszabályok – akkor sem minősíthetők a Tpvt. alapján, ha azok piaci hatással bírnak.⁷¹ Az *önkormányzati határozat* versenyjogi megítélése azonban már jóval több problémát vet fel. Az kijelenthető, hogy a határozat fogalmilag nem jogszabály, így nem kerülhet ki *am blokk* a Tpvt. hatálya alól. Abban az esetben, ha az önkormányzat hatósági jogkörében eljárva hatósági határozatot hoz, nem tekinthetjük piaci magatartásnak. Az önkormányzatok ugyanakkor hozhatnak *nem hatósági határozatokat* is, amelyek nélkülözik a hatósági határozat tartalmi ismérveit, vagyis amelyeket nem jellemez az egyoldalúság, amelyekben nem állapítanak meg ügyfélre vonatkozó jogot, illetve kötelezettséget, és amelyeknek kikényszerítése nem történik, illetve nem történhet meg közhatalmi úton. Az ilyen – nem államigazgatási hatósági jogviszonyt keletkeztető – határozat adott esetben piaci hatású lehet, így megteremti a Tpvt. alkalmazhatóságának alternatíváját.

III. 2. 2. 2. A közbeszerzés és a versenyjog határmezsgyéje

Amennyiben az állam nem közhatalmi jogkörében eljárva eladóként vagy vevőként piacra lép, mint a magánjogi jogviszonyok alanya a Tpvt. hatálya alá kerül. A vevőként történő szereplés speciális esete a *közbeszerzés*.⁷² A tisztességtelen verseny tilalmáról szóló II. fejezet 7. §-a kimondja, hogy *tilos a versenyeztetés – különösen a versenytárgyalás, a pályáztatás – tisztaságát bármilyen módon megsérteni*. Ugyanakkor hozzáfűzi, hogy ezt a tilalmat *csak azokra a magatartásokra kell alkalmazni, amelyeket a törvény más rendelkezése vagy külön törvény nem szabályoz*. Ez utóbbi mondat azért is nagyon fontos, mert ez igazít el bennünket abban a kérdésben, hogy a versenyeztetés szabályainak megsértői ellen melyik hatóság, milyen jogszabályra való hivatkozással járhat el.⁷³ Amennyiben ugyanis az állam tevékenysége piaci magatartást testesít meg és egyben nem alkalmazandóak a közbeszerzési törvény rendelkezései (*konjunktív feltételek*), akkor a Tpvt. hatályát meg kell állapítani. Abban az esetben, ha a kérdéses tevékenységet a közbeszerzési törvény rendezi, akkor *a lex specialis derogat legi generali* elve alapján a Tpvt. nem kerülhet alkalmazásra.

⁷¹ Anonymus: *Versenyjog a gazdaságban*. Forrás: <http://cegvezetokklubja.hu/2002/02/xii-versenyjog-a-gazdasagban/> (letöltve: 2011-08-12, 11:20).

Továbbá ki kell emelnünk azt a tézist, hogy a piaci hatás nem feltétlen esik egybe a piac jellegű magatartással. Lehet, hogy egy közhatalmi cselekmény piaci hatással bír, fogalmilag mégis kizárt, hogy piaci magatartásként tekintsünk rá.

⁷² Az eljárás lényege, hogy az állam az adott piaci szegmensben az eladók versenyeztetőjeként jelenik meg valamely áru vagy szolgáltatás megszerzése érdekében.

⁷³ Anonymus: *Versenyjog a gazdaságban*. Forrás: <http://cegvezetokklubja.hu/2002/02/xi-a-versenyjog-kapcsolata-mas-jogagakkal/> (letöltve: 2011-08-12, 11:20).

III. 2. 2. 3. A társadalombiztosítás versenyjogi megítélése

A társadalombiztosítás tekintetében az állam alapvetően háromféle módon cselekedhet.

4. táblázat: Áttekintő táblázat a társadalombiztosításról

MAGATARTÁS TÍPUSA	KÖVETKEZMÉNY
➤ Az állam a társadalombiztosítás tekintetében <i>kizárhatja</i> a versenyt.	Ekkor nem minősül vállalkozásnak a társadalombiztosítási struktúra.
➤ Az állam a társadalombiztosítás tekintetében <i>korlátozhatja</i> a versenyt.	A Bíróság tiszteletben tartja a szolidaritás és újraelosztási rendszer melletti nemzeti döntést, és csak a korlátozás indokoltságát, azaz arányosságát vizsgálja.
➤ Elviekben az állam teljesen át is engedheti a társadalombiztosítást a piacnak, a versenynek.	Ekkor vállalkozásnak minősül a társadalombiztosítási struktúra.

A Bíróság a társadalombiztosítás esetében nem azt vizsgálja, hogy az adott tevékenység általánosságban a tagállami szabályoktól is elvonatkoztatva, piaci tevékenységként is végezhető-e, hanem hogy a nemzeti jog által létrehozott rendszer konkrét formájában gazdasági jellegű-e vagy sem (*absztrakt kontra konkrét teszt*).⁷⁴ Nagy Csongor István⁷⁵ egyetértve a tagállami társadalombiztosítási rendszerek minősítése esetén a szolidaritás szempontja tekinthető vízváltó tényezőnek.

5. táblázat: A társadalombiztosítás vizsgálatának összefoglaló sematikus ábrája

Társadalombiztosítási rendszer fő rendező elve	Minősítés versenyjogi aspektusból
Tisztán szolidaritási elven alapuló társadalombiztosítási rendszer	Nem tekinthető vállalkozásnak.
Nem szolidaritási elven nyugvó társadalombiztosítási rendszer	Vállalkozásnak tekinthető.
Vegyes rendszer	Ebben az esetben azt kell vizsgálni, hogy a szolidaritási elemek mekkora részarányt képviselnek a rendszeren belül. Amennyiben egy szignifikáns szintet elérnek, akkor nem tekinthető a társadalombiztosítási rendszer gazdasági tevékenységnek, és emiatt vállalkozásnak, míg ha nem érik el ezt a képzeletbeli határt, akkor a versenyjogi szabályok hatálya alá kerülnek.

⁷⁴ NAGY i. m. 57. o.

⁷⁵ Uo. 69. o.

III. 2. 2. 4. Az önkormányzati tevékenységek versenyjogi vizsgálata

Érdemes ezek után külön megvizsgálni az önkormányzat egyes tevékenységeit abból a szemszögből nézve, hogy alkalmazhatóak-e rájuk a versenyjogi rendelkezések. Ezt a szeparált megközelítésmódot elsősorban az önkormányzatokra vonatkozó tetemes, széles spektrumú joganyag indokolja.

III. 2. 2. 4. 1. Közhatalmi aktusok

A közhatalom gyakorlása (pl. jogalkotás, illetve hatósági jogalkalmazás) kívül esik a Tpvt. hatályszabályain. Ezt az elvet a Gazdasági Versenyhivatal, mint alapaxióma fogalmazta meg az alábbi ügyben:⁷⁶ „a hatósági jogkör gyakorlása ugyan piaci hatású lehet, de nem piaci magatartás, ezért versenyfelügyeleti eljárásban nem szankcionálható.” A közhatalom gyakorlása ebben az értelemben azt jelenti, hogy az államigazgatási szervek jogszabályban meghatározott hatáskörükben, illetékességi területükön mindenkire nézve kötelező döntéseket hozhatnak és e döntéseknek állami kényszereszközökkel szerezhetnek érvényt.

A jogalkotás problémáját – az önkormányzati határozatok kapcsán – elméleti nézőpontból már fentebb említettem, de mindenképp szükségeltetik további példával alátámasztani. „A közhatalmi tevékenység körébe tartozik, ha az önkormányzat jogalkotási hatáskörével élve önkormányzati rendeletet, valamint hatósági jogkörében eljárva hatósági határozatot hoz.”⁷⁷ Ezek azonban mind ellentétesek lehetnek a Tpvt. rendelkezéseivel. Ez a kollízió azonban nem elégséges indok a Tpvt. alkalmazhatóságára. A jogforrási hierarchiát szem előtt tartva kijelenthetjük, hogy sem az önkormányzati rendelet, sem a hatósági határozat nem lehet ellentétes magasabb szintű jogszabállyal, így a Tpvt.-vel sem. A Versenytanács álláspontja szerint azonban ezen jogszabályok megalkotása, illetve kibocsátása nem tekinthető piaci magatartásnak még akkor sem, ha érzékelhető piaci hatással bírnak. Abban az esetben, ha az önkormányzati rendelet ellentétes egy magasabb szintű jogszabállyal, akkor ennek orvoslására az Alkotmánybíróság hivatott, míg a hatósági határozat felülvizsgálatára pedig jogszabálysértésre hivatkozással a bíróságok rendelkeznek hatáskörrel. Úgyszintén példa a jogszabályalkotás közhatalmi jellegére az alábbi jogeset: a **Budapesti Főváros Önkormányzata ügyben**⁷⁸ a Versenytanács megállapította, hogy az önkormányzat által tanúsított közigazgatási tevékenységek közül közhatalmi tevékenységnek minősül a jogalkotás és az önkormányzati vagy államigazgatási ügyekben végzett hatósági

⁷⁶ Vj-164/1999.

⁷⁷ Vj-153/1996.

⁷⁸ Vj-126/2001.

jogalkalmazás, mely utóbbi tulajdonképpen a közfeladatok megvalósításának egyik alantos eszköze, amikor a közhatalommal rendelkező szervezetek egyedi ügyekben a jogszabályok alkotta keretek között egyoldalúan döntést hoznak. A közhatalommal élés az egyedi ügyekben az ügyfél számára egyfajta ügybeli alávetettségként jelentkezik, azzal hogy ez korrigálódik az ügyre jellemző sajátos jogorvoslati lehetőségekkel, de ettől még nem nyitja meg az utat a Tpv. érvényesülésének.

III. 2. 2. 4. 2. Az önkormányzati tevékenységek másik végpontja a tisztán vállalkozási-piaci tevékenység

Többek között ilyen cselekménynek minősül, amikor az önkormányzat vállalkozási tevékenységet végez, avagy tulajdonával rendelkezik.

Helyi lap kiadása: a Törökbálint Nagyközség Önkormányzata eseti döntés⁷⁹ tényállása értelmében egy helyi társaság kibocsátott egy helyi lapot, mindezt azonban úgy, hogy – az önkormányzattól kapott támogatásoknak köszönhetően – önköltség alatti áron értékesítette. A Versenyhivatal következetes álláspontja szerint „bármely személy piaci tevékenységet végez, ha ellenszolgáltatás ellenében vásárol vagy elad, illetve szolgáltatást igényel vagy nyújt függetlenül attól, hogy a tevékenysége célja vagy eredményeként profitor jut-e. Az a személy, aki papírt vásárol, majd abból szellemi terméket hozzáadva nyomdai úton újságot állítat elő, és az újságot nyilvánosan és megkülönböztetés nélkül ellenérték fejében, vagy akár anélkül fogyasztásra kínálja, a lapkiadás piacára lép.”⁸⁰

A **Mór Város Önkormányzata jogeset⁸¹** kapcsán azt kell kiemelnünk, hogy a fenti esetben alkalmazott logika alapján mondta ki a Versenytanács az önkormányzat által alapított városi televízió, illetve az általa üzemeltetett képűrság tekintetében a Tpv. alkalmazhatóságát.

III. 2. 2. 4. 3. A közszolgáltatási tevékenység versenyjogi tanulmányozása

Az önkormányzati tevékenységek speciális esetét jelenti a közszolgáltatások világa,⁸² amely lényegében annyiban különbözik az előzőtől, hogy közérdekű színezetű, vagyis az

⁷⁹ Vj-83/1998.

⁸⁰ Uo. indokolás I. pont.

Továbbá érdemes kiemelni, hogy ez a meghatározás eltér a közösségi jogi megközelítéstől, mivel a magyar jogalkalmazók szerint azonban a piaci tevékenység céljából történő beszerzések is a Tpv. hatálya alá tartoznak akkor is, ha azokat később nem piaci tevékenység során használják fel. (Vö. FENIN ügy, SELEX ügy)

⁸¹ Vj-91/1999.

⁸² Gyakorlati vita tárgyát képezte korábban, hogy az ún. közszolgáltatók magatartása mennyiben ítélhető meg a versenyjogi szabályok oltalma szerint. A Nemzetközi Versenyjogi Egyesület a XXXV. Lisszaboni Kongresszusán a közszolgáltatókkal kapcsolatos ajánlást fogadott el. A Nemzetközi Versenyjogi Egyesület úgy véli, hogy amikor egy közszolgáltató az állami szektorból átmegy a magánszektorba az alábbi fő rendező elv rá is alkalmazandó: a közszolgáltatókat normális körülmények között alá kell vetni a versenyjog előírásainak, csak a feltétlenül szükséges kivételre – a közhatalmi tevékenységre

önkormányzat tulajdonosként gazdálkodik, azonban részben vagy egészben nem saját piaci érdekei, hanem a lakosok megfelelő szintű közszolgáltatással való ellátásnak elve által vezérelve cselekszik.⁸³ Minden esetben az alapprobléma az, hogy adott egy közszolgáltatás vagy közszolgáltatás jellegű tevékenység, melyet egy állami vagy állami kötődésű szerv végez, amely vonatkozásában privilégiumokat, esetleg kizárólagos jogosultságokat kap. Ez a szabályozás azonban hátrányosan érinti a konkurens vállalkozásokat, akik így hivatkozhatnak a versenyjogi szabályok megsértésére. A közszolgáltatások biztosítása azonban az önkormányzat jogszabály által meghatározott kötelezettsége. *Simon István* álláspontja alapján⁸⁴ „a közszolgáltatások alapját jelentő közszükségletek körét nem lehet egzakt módon meghatározni, ezeket a közfeladatok (ebben az értelemben a közszolgáltatás szinonimájaként értékelendő) finanszírozásával lehet kielégíteni.” Magyarországon ma közfeladat az, amit az Alkotmány vagy a törvények annak nyilvánítanak. A közfeladatok ellátását leggyakrabban egy piaci szereplő közbenjárásával oldja meg az önkormányzat. Annak eldöntésére pedig, hogy ezekre az aktusokra alkalmazandó-e a Tpv. tárgyi hatálya, a Gazdasági Versenyhivatal a 48/1998-as döntésében⁸⁵ az alábbi főszabályt deklarálta: *piaci magatartásnak minősül a közfeladatot teljesítő szervezet piaci hatást kiváltó magatartása, ha az a törvényben rögzített közfeladatai végrehajtásához nem szükségszerű.*

Ezen alapelv definiálása után érdemes mazsolázni a tetemes joganyagból annak érdekében, hogy könnyen azonosíthassuk, és ennek alapján pontosan minősíthessük a közszolgáltatások szektorát.

*A köztemető, mint közszolgáltatás versenyjogi megítélése: a Túrkeve Város Önkormányzata és F. Sándor egyéni vállalkozó ügyben*⁸⁶ az önkormányzat szerződésben kizárólagos építési jogot biztosított köztemetőiben a temetkezési helyek alépitményei és a sírhelyek körüli járdák tekintetében. Abban a jogkérdésben nem volt vita, hogy a köztemető fenntartása közszolgáltatásnak minősül a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) értelmében. A Versenytanács – ennek ellenére – mégis kimondta a Tpv. érvényesülését, mivel álláspontja szerint a Tpv. tilalmába ütközik, ha a vállalkozások és a gazdaság egyéb egymástól független szereplői versenykorlátozó megállapodást kötnek, vagy piaci magatartásukat összehangolják. *A Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzata kontra*

szorítkozva – viselhető el a közszolgáltatók kirekesztése a versenyjogi szabályok alól. Részletesen lásd: Dr. SÁRKÖZY Tamás: *Versenyjog – Gazdasági törvények kommentárjai*, 2001, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 57-58. o.

⁸³ NAGY i. m. 153. o.

⁸⁴ SIMON István: *Pénzügyi jog I.*, 2007, Osiris Kiadó, Budapest, 27-28. o.

⁸⁵ Vj-48/1998.

⁸⁶ Vj-128/2004.

Borostyán Kert Bt I. ügyben⁸⁷ az önkormányzat a ravatalozás tekintetében biztosított kizárólagos jogot egy vállalkozásnak, amelynek egyúttal kötelezettsége is volt a ravatalozó üzemeltetése. A Versenytanács szerint ez a magatartás a Tpvt. hatálya alá tartozik, ugyanis az önkormányzat a tulajdonosi jogával rendelkezett akkor, amikor a kötelezően ellátandó önkormányzati feladatai körében gondoskodott a tulajdonában álló ravatalozó üzemeltetésének biztosításáról.

Hulladékgazdálkodás, mint közszolgáltatás versenyjogi megítélése: a **Fővárosi Közterület Fenntartó Rt. ügyben**⁸⁸ hozott eseti döntés kapcsán azt kell kiemelni, hogy a Tpvt. – az imént említett logika alapján – hasonlóan alkalmazható a hulladékgazdálkodásra is. A tényállás szerint a Fővárosi Önkormányzat rendeletében a Fővárosi Közterület Fenntartó Rt.-t nevezte meg a település szilárd hulladékával kapcsolatos komplex helyi közszolgáltatás teljesítésére jogosult vállalkozásnak, vagyis kizárólagossági jogosultságot kapott a feladatok ellátására. A hulladékgazdálkodás tipikusan piaci jellegű tevékenység – mivel egy magánvállalkozás is elvégezhetné piaci alapon –, így semmi akadályja a versenyjogi rezsimek érvényesülésének.

III. 2. 2. 4. 4. Közérdekű szempont befolyása alatt gyakorolt önkormányzati tulajdonosi jogosítványok

Ez esetben az önkormányzat a tulajdonába tartozó dolgok felett él rendelkezési vagy hasznosítási jogával,⁸⁹ azonban szemben egy magántulajdonossal, döntését nem piaci racionalitás, illetve hasznossági alapon hozza meg, hanem a helyi közérdekre tekintettel.⁹⁰ A Versenyhivatal is kifejezte e körben érvényesülő általános megközelítését, miszerint, amennyiben az önkormányzat állami feladatai ellátása közben piacra lép, az eközben tanúsított piaci magatartása versenyfelügyeleti eljárás tárgya lehet.⁹¹

Lakások bérbeadása: a **Budapesti Fővárosi Terézvárosi Önkormányzat ügyben**⁹² az önkormányzat a tulajdonában lévő ingatlanok hasznosítása során, mint az ingatlanüzlet független résztvevője, helyiségek, lakóházak eladásával, közvetítésével és bérbeadásával kezdett foglalkozni. Értelemszerűen ez a cselekménye piaci magatartásnak minősül. Ami az eset pikantériáját adta, hogy a versenyjog csak a tényleges végrehajtási cselekményeket

⁸⁷ Vj-64/2001.

⁸⁸ Vj-92/2001.

⁸⁹ A tulajdonosi triász részjogosítványainak megfelelően.

⁹⁰ NAGY i. m. 153. o.

⁹¹ Vj-85/1998. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata ügy.

Az önkormányzati törvény azt tartalmazza, hogy az önkormányzat tulajdonával önállóan rendelkezik, bevételeivel önállóan gazdálkodik, saját felelősségére vállalkozói tevékenységet folytathat, illetve ugyanazok a jogok illetik meg, mint általában a tulajdonosokat.

⁹² Vj-66/1999.

analizálhatta, az erre alapot adó jogszabályok nem kerülhettek versenyjogi kontroll alá. A Versenyhivatal konstata, hogy a versenyjogi ellenörzés nem terjedhet ki a hatósági jogkörben kibocsátott önkormányzati rendeletekre és határozatokra, ezért a Versenytanács csak ezek végrehajtási módját vizsgálhatja.

Ingtatlanok eladása: a **XIV. kerületi Önkormányzat ügyben**⁹³ egy magánszemély vételi szándékát jelentette be az általa az önkormányzattól bérelt ingatlanra vonatkozóan, azonban az önkormányzat nem vett tudomást e bejelentésről. Az alapvető kérdés az volt, hogy az önkormányzat oldaláról megvalósuló hallgatás minősülhet-e erőfölénnyel visszaélésnek? Az Ötv.-re utalással a Versenytanács kiemelte, „*hogy az önkormányzat gazdálkodása keretében gyakorolja a tulajdonost megillető jogokat, bevételeivel önállóan gazdálkodik, saját felelősségére vállalkozhat. Minden olyan vagyontárgy, amely kívül esik az önkormányzat törzsvagyonán, a vállalkozói vagyonba kerül, mely tekintetében az önkormányzat, mint szabad tulajdonos hozhat döntéseket.*”⁹⁴ Ez utóbbi jogosítványával élve, az önkormányzat rendeletben szabályozta a tulajdonában álló lakások és nem lakás céljára szolgáló egyéb helyiségek elidegenítésének egyes feltételeit. Ezzel azonban a Tpv. alkalmazhatóságnak problémája tovább komplikálódott. A vállalkozói vagyon feletti rendelkezés ugyan tipikus tulajdonosi aktusnak minősülhet, de az önkormányzati rendelet már csak formájánál fogva is versenyjogi immunitást élvez. A fő kérdés, hogy az önkormányzat kikerülheti-e a versenyjogi szabályokat? A jogalkalmazók álláspontja szerint a jogalkotási aktus elválasztandó a közvetlen tulajdonosi aktustól, mivel ez utóbbi már versenyjogi kontroll tárgya lehet. Ezzel az érveléssel azonban az a fő probléma, hogy amennyiben az önkormányzat rendeletben olyan előírást fogad el, amely tulajdonosi cselekményeit meghatározza, akkor az önkormányzat tulajdonosi aktusa a rendelet jogalkotói parancsát fogja visszatükrözni, amelynek felülvizsgálatára azonban a Versenyhivatalnak sincs kompetenciája.⁹⁵ Ezt az anomáliát véleményem szerint úgy lehet a legkönnyebben feloldani, hogy amennyiben a Versenyhivatal észleli, hogy egy önkormányzati rendelet fogalmilag ellentétes a versenyjogi szabályokkal, akkor haladéktalanul értesítenie kell az Alkotmánybíróságot, aki soron kívül elbírálja a jogszabályok közötti konfrontációt.

⁹³ Vj-160/2003.

⁹⁴ Vj-160/2003. 25. bekezdés.

⁹⁵ NAGY *i. m.* 161. o.

Vegyes aktusok versenyjogi minősítése: a **Budapesti Főváros Önkormányzata ügy**⁹⁶ jelentősége abban áll, hogy a Versenyhivatal generális jelleggel kimondta a kettős, vegyes aktusok minősítésének hüvelykujjszabályát. Az önkormányzati aktusok gyakorta kettős természetűek, vagyis az önkormányzat egyszerre jelenik meg tulajdonosi és közhatalmi minőségében egy cselekmény keretén belül. A Tpv. hatálya kapcsán körültekintően kell vizsgálni minden ügyben azt, hogy ezen vegyes természetű aktusok két vetülete szétválasztható-e. Amennyiben erre nincs lehetőség, akkor a Versenyhivatalnak nincs hatásköre az eljárás megindítására. A vegyes aktusok esetén tehát, amennyiben a két jelleg nem szeparálható, akkor mindig a közjogi elem, a közhatalom lesz a domináns. Egy szó, mint száz, akár egy csepp közhatalmi jelleg is elég lehet ahhoz, hogy az aktus kivonhassa magát a Tpv. hatálya alól. Úgy vélem, hogy ez nem feltétlen jelent optimális megoldást. Ettől valamelyest eltérő perspektívát fogalmazott meg a Versenyhivatal a **Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzata kontra VM Hungaria Kft. ügyben**.⁹⁷ A tényállás szerint az önkormányzat a területének hasznosítását saját gazdasági társaságának engedte át, amely egyben közterület-használati jogot szerzett rendezvény- és reklámtevékenység lebonyolításának céljára. A Versenyhivatal a döntésében utalt a közhatalmi és tulajdonosi aktusok dichotómiájára.⁹⁸ A döntés értelmében minden egyes ügyben vizsgálni kell a két vetület egymáshoz viszonyított részarányát, és csak utána lehet állást foglalni abban a kérdésben, hogy szeparálható-e a két típusú magatartás.⁹⁹ Ez az állítás azonban merőben eltér az előző esettől, ahol azt mondta ki a Versenytanács, hogy ha nem választhatóak szét a tevékenységek, akkor automatikusan az aktust közhatalminak kell titulálni, és nem vizsgálendő a két tevékenység egymáshoz viszonyított súlya. Véleményem szerint a súlyozást használó logika inkább vezethet helyes jogi konzekvenciára, mivel így racionálisabb, védhetőbb jogi álláspont alakítható ki a jogalkalmazás során.

Közterület-használat: főszabály szerint a vegyes aktusok általános axiómája alapján lehet eldönteni, hogy alkalmazhatóak-e a Tpv. paragrafusai. A **Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata ügy**¹⁰⁰ alapvetően a közterület-használati engedéllyel volt kapcsolatos. A jogalkalmazók nézőpontja szerint az engedély tulajdonképpen egy hatósági döntés, mely hatósági határozat formájában ölt testet, és mint ilyen *ex lege* nem tartozik a Tpv. hatálya alá. Ezzel szemben piaci magatartásnak minősül – és a Tpv. hatálya alá tartozik – az

⁹⁶ Vj-126/2001.

⁹⁷ Vj-132/2001.

⁹⁸ NAGY *i. m.* 165-171. o.

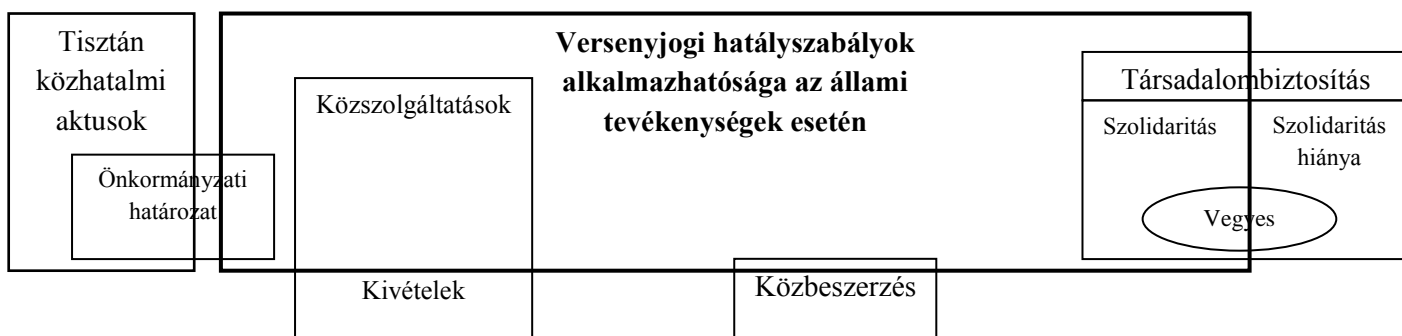
⁹⁹ Uo. 166. o.

¹⁰⁰ Vj-192/2000.

önkormányzat azon magatartása, amikor pályáztatással kiválasztja a Szüreti Fesztivál megrendezésére jogot szerző vállalkozást, valamint amikor erre irányuló szerződést köt vele. Ekkor ugyanis az önkormányzat tulajdonosi minőségében a piacra közvetlenül ható magatartást tanúsított.

Koncessziós szerződés és PPP konstrukciók: további problémás terület lehet, ha az állam, mint vállalkozó koncessziós szerződést köt egy magánjogi joggal. Ennek alapvető oka az, hogy bizonyos tevékenységek, eszközök (pl. közutak, csatornák, vezetékek, bányászat, hasadóanyagok, szerencsejáték) ne kerüljenek ki a közsféra fennhatósága alól, ezért csupán azok hasznosítását engedi át az állam egy piaci szereplőnek különféle költséghatékonysági okokból. Ebben az esetben azonban a Tptv. rendelkezéseit nem szabad figyelmen kívül hagyni, a vegyes aktusok minősítési logikáját alapul véve kell állást foglalni a kérdéses tevékenység versenyjogi minősítése kapcsán. Úgyszintén – hasonló elgondolás alapján – a Tptv. hatálya alá tartozhatnak a mostanában oly divatos PPP konstrukciók¹⁰¹ is.

6. táblázat: Az állami tevékenységek összefoglaló ábrája

¹⁰¹ *Public Private Partnership*: ezen formációk lényege, hogy bizonyos állami feladatok ellátásába érdemes magántőkét bevonni, mert így optimálisabb eredmények érhetők el mind rövid-, mind hosszútávon. A beruházás ugyan végül az állam tulajdonába kerül, de a beruházás üzemeltetésének joga jellemzően a befektetőé, aki azt a saját hasznára működtetheti.

IV. FEJEZET

A VÁLLALKOZÁSOK TÁRSULÁSA DISZCIPLÍNA KÜLSŐ VETÜLETE /POZITÍV MEGKÖZELÍTÉS/

„*Exemplis discimus. – Példákból tanulunk.*”
/Phaedrus/

A Tptv. 11. §-ának (1) bekezdése kiterjed „*a vállalkozások társadalmi szervezetének, a köztestületnek, az egyesülésnek és más hasonló szervezetnek a döntésére is*” (a továbbiakban együtt: vállalkozások társulásai). Értelemszerűen azonban csak akkor beszélhetünk vállalkozások társulásáról, ha annak tagjai vállalkozásnak minősülnek. Ha a tagok nem minősülnek vállalkozásnak, akkor a társulás *per defitonem* nem lehet vállalkozások társulása.¹⁰² A vállalkozások társulása azonban egy önálló jogi konstrukció, amely a tagságot képező vállalkozásoktól független jogalanyisággal rendelkezik.¹⁰³

A vállalkozások társulása esetén az *állami aktus kérdésköre* a legnyomasztóbb terület, mivel számos szervezet (pl. terméktanácsok, gazdasági, szakmai kamarák) jogszabály felhatalmazása alapján rendelkezik döntéshozatali, önszabályozási hatáskörrel, amelynek során etikai szabályzatokat alkotnak; ezek adott esetben pedig érinthetik a versenykorlátozás jogát. Ezekben az esetekben kiemelkedő jelentőséggel bír az etikai szabályalkotásra vonatkozó jogszabályi felhatalmazás jellege. Ha ugyanis a kamarát létrehozó vagy szabályozó törvény általánosságban vagy megkötés nélkül jogosítja fel a kamarát etikai szabályzat megalkotására, akkor ebben a vonatkozásban a Tptv. alkalmazhatóságának nincs akadálya.¹⁰⁴

Lássunk egy pár példát ennek gyakorlati megvalósulására.

Magyar Orvosi Kamara etikai kódexe ügy:¹⁰⁵ az etikai kódex legitimitásához nem fér kétség, azt ugyanis törvényi felhatalmazás alapján alkotta meg a Kamara. A kódex részletes tartalmának megállapítását a jogszabály azonban a Kamarára bízta, továbbá nincsen olyan hatályos hazai jogszabály, amely a Versenyhivatal eljárásának opcióját akár csak elviekben is korlátozná. Éppen ezért a Kamarának be kell tartania a versenyjogi szabályokat a kódex megalkotásakor.

¹⁰² NAGY *i. m.* 110. o.

¹⁰³ Uo. 110. o.

¹⁰⁴ Uo. 189. o.

¹⁰⁵ Vj-137/1998/18., Vj-45/2001.

Magyar Ügyvédi Kamara ügy:¹⁰⁶ a Versenytanács a Kamara etikai szabályzatának és az ügyvédi honlap tartalmáról rendelkező elnökségi állásfoglalásnak az ügyvédi reklámmal kapcsolatos rendelkezéseit vizsgálta. A Versenytanács sem a szabályalkotásra vonatkozó törvényi felhatalmazást, sem pedig a miniszter törvényességi felügyeletét nem tartotta elegendő indoknak ahhoz, hogy a Kamara kivonja magát a Tpvt. hatálya alól. Ennek oka, hogy a jogszabályi felhatalmazás jellege generális, ezért a Kamara döntési autonómiájára volt bízva, hogy él-e ezen jogával.

Magyar Könyvvizsgáló Kamara I, III ügy:¹⁰⁷ a jogalkalmazók a Kamara etikai szabályzatát vizsgálták. Megállapították, hogy törvényi felhatalmazás ugyan volt a megalkotására, de ez nem egy kötelező jellegű állami aktus, hanem csupán egy „felhatalmazás”, mivel a kamara autonómiájába tartozik annak eldöntése, hogy ténylegesen alkot-e szabályzatot. Minderre tekintettel nem lehet kizárni a Tpvt. érvényesülését.

Magyar Könyvvizsgáló Kamara II ügy:¹⁰⁸ a kérdés, hogy a Magyar Könyvvizsgáló Kamara piaci tevékenységet fejt-e ki akkor, amikor az okleveles könyvvizsgálói képesítés megszerzése vonatkozásában különböző szabályokat, előírásokat alkot, és pályázati rendszert működtet, illetve a pályázatokat elbírálja. Mivel a Kamara a könyvvizsgálói oktatás piacán megjelenik – még ha van egyfajta hatósági vetülete is a tevékenységének –, a Tpvt. alkalmazhatóságának nem lehet gátat szabni. A Versenytanács továbbá éles határvonalat vont a vizsgáztatás, mint hatósági tevékenység, és az oktatás, mint piaci tevékenység között. A Magyar Könyvvizsgáló Kamara éppen ezért, amikor a vizsgafeltételeket kidolgozza, az állam által ráruházott jogkörében jár el, ami hatósági tevékenységnek minősül. Az oktatás azonban már merőben más megítélés alá esik, hiszen jól szervezett piaca van, amelyen a kereslet-kínálat törvényszerűségei uralkodnak.

¹⁰⁶ Vj-180/2004.

¹⁰⁷ Vj-148/1998., Vj-16/2005.

¹⁰⁸ Vj-13/2000.

V. FEJEZET

KIVÉTELSZABÁLYOK – NEGATÍV MEGKÖZELÍTÉS

„Nulla regula sine exceptione. – Nincsen szabály kivétel nélkül.”
/Latin mondás/

V. 1. A személyi hatály alóli kivételek¹⁰⁹

Fejezeti kivétel: a Tpv. 1. §-ának első fordulata eleve kiveszi a külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepét a VI. fejezet hatálya alól. Ez azt jelenti, hogy a fióktelep esetleges fúzióban való részvétele versenyjogi aspektusból nem értékelhető. Itt azonban némi ellentmondást vélek felfedezni a joganyagban. Elgondolkodtató ugyanis, hogy a vállalkozásrész fogalmi körébe a fióktelep vajon milyen okból nem illeszthető be. A hatályos Tpv. rendelkezéseiből az következik, hogy a fúziókontroll témakörében a fióktelepet semmiképpen nem lehet vállalkozásrésznek tekinteni, hiszen akkor kiterjedne rá a törvény személyi hatálya. *De lege ferenda* meggondolandó a szabály módosítása, hiszen nem fűződik kielégítő magyarázat ahhoz, hogy a fióktelepre miért ne vonatkoznának a fúziókontroll szabályai.

V. 2. A „kivéve, ha törvény eltérően rendelkezik” passzus általános dogmatikai elemzése

Azt mindenekelőtt le kell szögezni, hogy csak rendkívül szigorú megkötésekkel zárhatja ki más törvény a Tpv. alkalmazhatóságát. A Versenyhivatal szerint ennek a felhatalmazásnak törvényben kell testet öltenie, továbbá ki kell tűnnie annak a kivételes jogalkotói szándéknak, hogy milyen igazolható okból szab gátat a kodifikátor a versenytörvény érvényesülésének.¹¹⁰ Tehát konkrétan meg kell jelennie annak a kikötésnek, hogy ezt a rendelkezést a jogalkotó a versenytörvény alóli kivételnek szánta. Amennyiben ez nem konstatálható, akkor a Tpv. szabályai érvényesülhetnek. A *T-Mobile Magyarország Rt. ügy*¹¹¹ kapcsán a fenti alapelvet az esetjog is deklarálta: „ahhoz, hogy a Tpv. alkalmazásával szemben kivétel legyen

¹⁰⁹ *Egyedi kivételek:* az egyedi kivételeket fentebb, a személyi hatály taglalása során részletesen említettem.

Továbbá megjegyezném, hogy a tárgyi hatály alóli kivételek kizárólag külön-külön a Tpv. egyes fejezetei kapcsán elemezhetőek – mivel a törvény nem tartalmaz a személyi hatályhoz hasonló fejezeti kivételt –, ezért eme kérdéskör további vizsgálatától jelen írományban eltekintek.

¹¹⁰ NAGY i. m. 200. o.

¹¹¹ Vj-128/2005.

megállapítható, a versenyellenes magatartásra vonatkozó felhatalmazásnak törvényben kell testet öltenie (vagy arra egyértelműen visszavezethetőnek kell lennie), továbbá kétséget kizáróan ki kell tűnnie annak a kivételes jogalkotói szándéknak, mely a Tptv. főszabályként való érvényesülésének gátat szab.”

V. 2. 1. A döntési autonómia versenyjogi megítélése

A vállalkozás fogalmának központi eleme a saját magatartás kialakítására vonatkozó valódi döntési szabadság. Ha egy kapcsolódó vállalkozás nem rendelkezik valódi döntési autonómiával, akkor nem tekinthető önálló vállalkozásnak. *Tóth Tihamér state action doctrine*¹¹² névvel elhíresült dilemmáját elemezve arra eszmélhetünk, hogy az állami szabályozás mellett gyakran problémát vethet fel annak megítélése, hogy a vállalkozás vagy azok társulásainak döntése első szempillantásra piaci magatartásnak látszik, de valójában egy világosan megfogalmazott, rá nézve kötelező állami akarat megvalósítása, követése (pl. jogszabály által előírt díjmelés). A vállalkozás ekkor jogosan érvelhet úgy, hogy hiányzott cselekvése mögül a vállalkozási akarat, a szabad autonómia. Kérdés, hogy ekkor kit terhel, sőt egyáltalán megállapítható-e a versenyjogi felelősség? A döntési szabadság versenyjogi értelmezése kapcsán kapaszkodót a Versenyhivatal *Magyar Távközlési ügyében*¹¹³ hozott döntése szolgáltat számunkra; „*ha a vállalkozás cselekményei tekintetében nem rendelkezik döntési autonómiával, akkor az nem minősülhet piaci magatartásnak.*” A cselekmény ugyan piaci ihletésű, de nem tekinthető magatartásnak, mivel kényszer szülte, nincs mögötte önállóság. *A Dél-magyarországi Áramszolgáltató Részvénytársaság jogeset*¹¹⁴ kapcsán azt kell kiemelni, hogy a döntési autonómia kérdését mindig konkrétan, annak kontextusában kell vizsgálni. Amennyiben a vállalkozás a kérdéses magatartás tekintetében jórészt döntési szabadsággal bír, a Tptv. rendelkezései alkalmazódnak rá. A *Fővárosi Közterületi Parkolási Társulás ügy*¹¹⁵ kapcsán a jogalkalmazó kifejtette, hogy mivel a parkolás rendszerét az Ötv. felhatalmazása alapján fővárosi közgyűlési rendelet szabályozza, fogalmilag nem tartozhat a Tptv. hatálya alá, hiszen a vizsgált magatartás állami intézkedés lineáris következménye, vagyis alapvetően hiányzik a magatartás piaci, gazdasági jellegéhez szükséges döntési autonómia. Amennyiben az állami intézkedés befolyással van ugyan a piaci magatartásra, de hagy némi mozgásteret a szabad vállalkozási döntésnek, akkor a Tptv. rendelkezései alkalmazhatóak, és ez utóbbi körülmény maximum a kiszabható bírság

¹¹² TÓTH *i. m.* 78. o.

¹¹³ Vj-100/2002/72.

¹¹⁴ Vj-48/2003.

¹¹⁵ Vj-162/2006.

összegének megállapításakor veendő figyelembe az állami közrehatás enyhítő körülményeként.

V. 2. 2. Jogszabályi felhatalmazás alapján végzett cselekmények versenyjogi vizsgálata

A Tpvt.-ben szereplő „*ha más törvény eltérően rendelkezik*” passzus, mint kivételi szabály csak igen szűk körben fordulhat elő, amikor egy világos, egyértelmű törvényi rendelkezés a vállalkozások számára egy olyan taxatív körülrít magatartás tanúsítását teszi lehetővé, amely egyébként a Tpvt. rezsimjébe ütközne.¹¹⁶

A *FilmJus Filmszerzők és Előállítók Egyesülete ügy*¹¹⁷ értelmében a szerzői jogdíjak és egyéb feltételek megállapításához a miniszter jóváhagyása szükséges. A szerzői jogdíjak megállapítása és beszedése kétségtelenül piaci magatartásnak minősül. Másrészt, bár a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szjt.) felhatalmazza a közös jogkezelő szervezeteket a szerzői jogdíjak megállapítására, nem állapítható meg egyértelmű jogalkotói szándék arra vonatkozóan, hogy a törvényalkotó a Tpvt. érvényesülését az adott esetben ki akarta volna zárni.¹¹⁸ A Versenytanács különbséget tett a szerzői jogdíjaknak a közös jogkezelő szervezet általi meghatározása és annak miniszteri jóváhagyása között, mivel a versenyjog szempontjából csak az előbbi minősül piaci magatartásnak.

Az Alkotmánybíróság a *BKV Zrt. ügyben*¹¹⁹ megállapította, hogy a panaszolt határidő számítási mód, illetve a havibérlet elnevezés nem egy gazdasági versenyben résztvevő vállalkozás piaci magatartása, hanem egy hatósági döntés egyenes következménye. Ezért jelen esetben a BKV Zrt. a jegyek érvényességi idejét és elnevezését nem saját maga állapítja meg, hanem csak alkalmazza az előírt jogszabályokat. Az Alkotmánybíróság mindennek tükrében nem találta megállapíthatónak a Tpvt. tárgyi hatályának fennálltát.

V. 2. 3. A párhuzamos jogalkalmazás megítélése

Az, hogy egy másik hatóság – jelen esetben a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság – részben az eljárás tárgyát is érintő piacfelügyeleti eljárást indít, a versenyfelügyeleti eljárás lefolytatásnak és a marasztalásnak még részben sem akadály, mivel a Versenyhivatal a saját

¹¹⁶ Vj-149/2003. ÁB-AEGON Biztosító Rt., Allianz Hungária Biztosító Rt., Generali-Providencia Biztosító Rt., OTP-Garancia Biztosító Rt., és a Uniqua Biztosító Rt. ügy. Részletesen lásd: NAGY *i. m.* 210-211. o.

¹¹⁷ Vj-97/2004.

¹¹⁸ NAGY *i. m.* 211. o.

¹¹⁹ 127/D/2009. AB határozat. Forrás: http://www.mkab.hu/index.php?id=127_d_2009_ab_határozat (letöltve: 2011-08-14, 16:28).

versenyvédelmi jogkörében jár el, és a Tpv. szabályainak megsértéséről dönt, nem az elektronikus hírközlési szabályokról.¹²⁰

¹²⁰ Vj-17/2006. Invitel Távközlési Szolgáltató Rt. ügy.

ÖSSZEFOGLALÁS - ZÁRSZÓ

„Finis coronat opus. – A vége koronázza a művet.”

/Latin mondás/

A dolgozat *kiindulópontja* az a kérdés volt, hogy konkrétan mely alanyi körre, illetve mely tevékenységek tekintetében alkalmazhatóak a versenyjogi passzusok. Éppen ezért a tanulmány központi tartalmát a versenyjogi hatályszabályok elméleti és esetjogi analizálása, valamint a közhatalmi tevékenység versenyjogi problematikájának értelmezése alkotta. A dolgozat legfőbb célkitűzése, – miszerint megkönnyítse a szakemberek, illetve a piaci szereplők számára annak megértését, hogy milyen esetekben kell a versenyjogi rendelkezéseket alkalmazni, illetőleg másik oldalról nézve, a vállalkozások mikor számolhatnak a versenyjogi kontroll jogintézményével –, úgy vélem, ha nem is maradéktalanul, de nagyjából sikerrel zárult.

A bevezetést követően bemutattam a magyar versenyjog hatályszabályának általános koncepcióját, kitérve a személyi, illetőleg tárgyi hatály kollektív elemzésének szükségességére. Ezek után különbséget tettem az elsődleges, illetve másodlagos versenyjogi jogalanyiség között, valamint prezentáltam ezek fő ismérveit. A fejezet végén kifejtettem azon álláspontomat, hogy a versenyjogi paragrafusok elemzése során különösen nehéz elhatárolni egymástól a személyi, illetve tárgyi hatályt. Ezt követően, a második fejezetben külön-külön diagnosztizáltam a Tpvt. személyi és tárgyi hatályát, kiemelten hangsúlyozva a magyar versenytörvény ágazatsemlegességét, továbbá rövid kirándulást tettem a közösségi versenyjogi terminológia világába. A harmadik részben összefoglaltam a vállalkozás fogalmának külső vetületével kapcsolatos elméleti és gyakorlati jellemzőket, részletesen kitérve az alanyi, illetve tárgyi hatály azonosítására. Kiemelt figyelmet szenteltem a piaci kontra nem piaci tevékenység szeparálásának problematikájára, ahol még inkább bonyodalmas a piaci magatartás koncepciójának azonosítása, illetve megfelelő minősítése. Mindezek után szemügyre vettem a közhatalmi vetületű magatartások versenyjogilag értékelhető mozzanatait. A kutatás legfőbb gerincét az állami, önkormányzati tevékenységek nehézkes megítélése jelentette. Láthattuk, hogy ezen intézmények magatartásai igencsak problémásak a versenyjogi szabályok alkalmazása során. A negyedik szakaszban definiáltam a vállalkozások társulása versenyjogi terminust, és precedensekkel szemléltettem a versenyjogi komplikációkat. Végezetül a vállalkozás fogalmának negatív megközelítésére, a kivételszabályokra összpontosítottam. Rövid betekintést nyújtottam a döntési autonómia

versenyjogi dimenzióiba, valamint a jogszabályi felhatalmazás alapján végzett versenyjogi cselekmények világába.

A tanulmány újszerűsége – megítélésem szerint – talán abban keresendő, hogy efféle, precedensekkel teletűzdelt, átfogó megközelítésmódot alkalmazó irományt elenyészve találunk a hazai jogirodalomban.

Végezetül az érdeklődőknek bátran ajánlom, hogy térképezzenek fel további külföldi versenyjogi rezsimeket (elsősorban angolszász jogrendszerekből), majd vizsgálják meg, hogy hogyan viszonyulnak ezen szabályok a hazai, illetve közösségi joganyaghoz. Továbbá nem feledkezhetünk meg az általam nem vizsgált területi és időbeli hatály dilemmáiról sem. Úgy vélem, hogy a területi hatály dimenziója – ideértve a kollíziós szabályokat is –, igazi csemegét és egyben nagy kihívást szolgáltat a nemzetközi magánjogot kedvelők számára.

*„A befejezés, még ha a legörvendetesebb is, szomorú akkord.”
/Sólem Aléchem/*

MELLÉKLETEK

I. sz. melléklet

Egy releváns alkotmánybíróági döntés

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Tpvt. 1. §-ának (1) bekezdése olyan módon határozza meg a törvény hatályát, hogy a tárgyi hatályt megalapozó piaci magatartás tanúsítója tartozik a törvény hatálya alá. A törvény alanyi hatálya mindenkire, illetve minden szervezetre kiterjed, aki vagy amely piaci magatartást tanúsít vagy tanúsíthat, amelyre ezt követően a Tpvt. a „vállalkozás” gyűjtőfogalmat használja.

„Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a konkrét esetben nem sérti a jogbiztonságot az, hogy a törvény hatályát a jogalkotó inkább keretjellegűen, generálklauzulákkal, nem túl részletezően határozta meg a hatályos versenyjogunkat jellemző ágazat- és szektorsemlegesség szellemében. Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint nem alkotmányellenes tehát, hogy a törvény személyi hatályára annak tárgyi hatálya az irányadó, továbbá, hogy a megtámadott jogi rendelkezés – a megfelelően általános, absztrakt volta mellett – is alkalmas arra, hogy a Tpvt. többi jogi előírása a jogalkalmazásban érvényesüljön. Csak a jogalkalmazás számára eleve értelmezhetetlen jogszabály sérti a jogbiztonságot.”¹²¹

¹²¹ BALOGH Virág – NAGY Csongor István – PÁZMÁNDI Kinga – VEREBICS János – ZAVODNYIK József: Magyar versenyjog, 2012, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 43-44. o.

II. sz. melléklet

A személyi hatály további vizsgálata

VÁLLALKOZÁS	Általános személyi hatály fogalom. Részletesen ld. III.1-es alfejezetnél írottakat.
VERSENYTÁRS	A Tpvt. elsősorban a védelmezett érdek hordozójaként jeleníti meg a versenytársat. A Tpvt. azonban nem definiálja <i>expressis verbis</i> a versenytárs fogalmát. Törvényi meghatározás hiányában annyi rögzíthető, hogy a versenytárs olyan személy, aki vagy amely ugyanazt a tevékenységet végzi, mint az a vállalkozás, amelynek magatartása a versenyfelügyeleti eljárásban a vizsgálat tárgyát képezi. ¹²² Nagy valószínűséggel kijelenthető, hogy a nagyon hasonló tevékenységek folytatása is versenytársi minőséget eredményez. ¹²³ Ezen esetekben annak megítéléséhez, hogy az adott vállalkozás a sérelmet szenvedett vállalkozás versenytársának minősül-e, szükséges lehet annak vizsgálata, hogy a vállalkozások ugyanazon a piacon gazdasági versenyben érdekelt vállalkozásnak minősülnek-e. ¹²⁴ A felek tevékenységével érintett (azonos) piac definíciója a Tpvt. tárgyi hatálya alapján határozható meg. Bizonyos tisztességtelen versenymagatartások – hírnévrontás, jellegbitorlás – csak a versenytárs sérelmére követhetők el. Ez esetben tehát szűkül a versenytörvény személyi hatálya.
FOGYASZTÓ	A Tpvt.-ben szereplő fogyasztó fogalom 2008. szeptember 1. napjától megegyezik a fogyasztóvédelmi törvényben szereplő definícióval. <i>Fogyasztó az önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységén kívül eső célok érdekében eljáró természetes személy.</i> A fogyasztóvédelem a gazdaságilag kiszolgáltatott, szakmai ismeretekkel kellően fen nem vértezett személyeket kívánja oltalmazni. A versenyjogban is alkalmazásra kerülő (új) fogyasztó fogalom alapján a jogi személyek és jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságok akkor sem minősülnek fogyasztónak, ha gazdasági tevékenységén kívül eső célok érdekében járnak el. A definíció ugyanis a természetes személy minőséggel és a célokkal együttesen fejezi ki a személy laikus voltát. ¹²⁵
ÜZLETFÉL	A versenyjogi matéria tükrében <i>üzletfél a fogyasztónak nem minősülő személy.</i> Ebből leszűrhető, hogy a jogalkotó negatív módon közelített meg az üzletfél fogalmát. Ennek azonban az a problémája, hogy a Tpvt. nem használja a személy fogalmát. A Tpvt. 2. §-ából kiolvasható, hogy a vállalkozás versenytársa nem minősül üzletfélnek. A vállalkozás tehát

¹²² MISKOLCZI BODNÁR Péter: *A magyar versenyjog anyagi jogi szabályai.* 2011, NOVOTNI Kiadó, Miskolc, 43. o.

¹²³ MISKOLCZI BODNÁR *i. m.* 43. o.

¹²⁴

¹²⁵ Továbbá részletesen lásd MISKOLCZI BODNÁR *i. m.* 43-45. o.

	<p>valamilyen üzleti kapcsolatban áll az üzletféllel, vagy ennek jövőbeli kialakulásának esélye reális kell, hogy legyen.¹²⁶</p> <p>Az üzleti döntések tisztességtelen befolyásolása, és az üzletfél választási szabadságát indokolatlanul korlátozó üzleti módszerek alkalmazása (Tpvt. III. fejezete) csak az üzletfelek sérelmére követhetők el.</p>
A KARTELLJOG SZEMÉLYI HATÁLYA	<p>A gazdasági versenyt korlátozó megállapodás tilalmáról szóló fejezet nemcsak a vállalkozások közötti megállapodást és összehangolt magatartást tiltja, <i>hanem a vállalkozások társadalmi szervezetének, a köztestületnek, az egyesületnek és más hasonló szervezetnek a döntését is</i> (bizonyos feltételek fennállta esetén).</p> <p>A kartellek tekintetében tehát bővül a versenytörvény személyi hatálya.</p>
A FÚZIÓKONTROLL SZEMÉLYI HATÁLYA	<p>Az összefonódások kapcsán jelentőséghez jut a vállalkozás mellett a <i>vállalkozásrész</i> is. Egy jogalanyon belüli egységre, telephelyre, sőt adott esetben eszközökre, jogokra, ügyfél-állományra is alkalmazni kell a versenyjog szabályait.</p> <p>Megjegyzendő, hogy különleges szabályok irányadók a befektetési szolgáltatókra.</p>
A SZEMÉLYI HATÁLYT KORLÁTOZÓ KÖZÖS RENDELKEZÉSEK	<p>Van néhány rendelkezés, amely egyformán érvényesül a kartelljogban és az összefonódások jogában.</p> <p><i>Az egymástól nem független vállalkozások</i> speciális helyzetben vannak: kivételt képeznek a kartelltilalom alól, és nem vonatkoznak rájuk a vállalkozások összefonódásával kapcsolatos szabályok sem. A polgári jogban tehát önállónak tekintett jogalanyokat a versenyjog e két területe nem tekinti önálló személynek, hanem <i>funkcionális egységként</i> kezeli őket, és a vállalatcsoportra alkalmazza a szabályokat.</p> <p>A kartelljogban és a koncentrációk kapcsán is jelentőséggel bír, hogy nem minősül irányításnak a felszámoló és a végelszámoló tevékenysége.</p> <p>Speciális szabályok irányadók mindkét területen az állami és önkormányzati többségi tulajdonban lévő vállalkozásokra, biztosítóintézetekre, hitelintézetekre, pénzügyi holding társaságra, vegyes tevékenységű holding társaságra, befektetési társaságra, vagyonkezelő szervezetre.</p>

¹²⁶ MISKOLCZI BODNÁR *i. m.* 45. o.

III. sz. melléklet

A magyar és az EU versenyjog tárgyi hatálya

Annyi deklaráció, hogy *eltérések* figyelhetők meg a magyar versenyjog és az Európai Unió versenyjogának tárgyi hatálya között, annak ellenére, hogy más tekintetben a hazai szabályozás sokat közeledett az unió versenyjogához. Ezek az eltérések azonban részben tudatosan vállalt differenciák.

A magyar versenyjog alapvetően *ágazatsemleges*. Az unió versenyjoga sajátos szabályokat alkalmaz a szén- és acéltermékekre, a mezőgazdaságra és a közlekedésre. Ilyen ágazati megkülönböztetéseket – többnyire kivételeket adó – szabályokat a Tpv-t-ben nem találunk.

A magyar versenyjog által szabályozott *magatartások* köre eltér az unió versenyjogában rendezett tényállásoktól.¹²⁷

- Mind a magyar versenyjog, mint az Európai Unió versenyjoga kiterjed a kartelltilalomra, a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmára és a vállalkozások összefonódásainak ellenőrzésére.
- A magyar versenyjog szélesebb kört fog át, mint a jelenlegi közösségi matéria, mivel a tisztességtelen versenyt és az üzleti döntések tisztességtelen befolyásolását is tiltja.

¹²⁷ MISKOLCZI BODNÁR *i. m.* 47-48. o.

IRODALOMJEGYZÉK

Keményfedeles források

BALOGH Virág – NAGY Csongor István – PÁZMÁNDI Kinga – VEREBICS János – ZAVODNYIK József: *Magyar versenyjog*, 2012, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest.

BERKE Barna – BOYTHS György – DIENES-OEHM Egon – KIRÁLY Miklós – MARTONYI János: *Az Európai Közösség kereskedelmi joga*, 2006, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest.

BOYTHA Györgyné: *Versenyjogi ismeretek*, 1998, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karának Könyvei.

BOYTHA Györgyné – HARGITAI Árpád – SÁRAI József – TÓTH Tihamér: *Versenyjogi esetek – Az Európai Bíróság gyakorlata*, 2000, Osiris Kiadó, Budapest.

CARLTON, Dennis W. – PERLOFF, Jeffrey M.: *Modern piacelmélet*, 2003, Panem Kft., Budapest.

CRAIG, Paul – DE BÚRCA, Gráinne: *EU Law*, 2003, Oxford University Press

DARÁZS Lénárd: *Vertikális kartellek*, 2007, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest.

Dr. KASZAINÉ dr. MEZEY Katalin – Dr. MISKOLCZI BODNÁR Péter: *Kézikönyv a versenyjogról*, 1997, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest.

Dr. SÁRKÖZY Tamás: *Versenyjog – Gazdasági törvények kommentárjai*, 2001, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest.

dr. VÁRNAY Ernő – dr. PAPP Mónika: *Az Európai Unió joga*, 2005, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest.

FAZEKAS Marianna – FICZERE Lajos: *Magyar Közigazgatási jog – Általános rész*, 2006, Osiris Kiadó, Budapest.

HARGITAI Árpádné – IZIKNÉ HEDRI Gabriella – PALÁNKAI Tibor: *Európa Kislexikon – Az Európai Unió és Magyarország*, 1999, Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Vezetőképző Intézet.

HORVÁTH Zoltán: *Kézikönyv az Európai Unióról*, 2002, Ötödik, átdolgozott, bővített kiadás.

KENDE Tamás – SZŰCS Tamás: *Az Európai Unió politikái*, 2002, Osiris Kiadó, Budapest.

KENDE Tamás – SZŰCS Tamás: *Bevezetés az Európai Unió politikáiba*, 2009, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest.

KISFALUDI András: *Társasági jog*, 2007, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest.

KORAH, Valentine: *An Introductory Guide to EC Competition Law and Practice*, 2007, Oxford and Portland, Oregon.

LONBAY, Julian Dr.: *Frontiers of Competition Law*, 1994, Wiley Chancery Law Publishing.

LŐRINCZ Lajos: *A közigazgatás alapintézményei*, 2007, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest.

MISKOLCZI BODNÁR Péter: *A magyar versenyjog anyagi jogi szabályai*, 2011, Novotni Kiadó, Miskolc.

MISKOLCZI BODNÁR Péter: *A versenytörvény magyarázata*, 2002, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest.

MOTTA, Massimo: *Versenypolitika – Elmélet és gyakorlat*, 2007, Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központ.

NAGY Csongor István: *Kartelljogi kézikönyv – A közösségi és a magyar kartelljog joggyakorlata*, 2008, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest.

SIMON István: *Pénzügyi jog I.*, 2007, Osiris Kiadó, Budapest.

TATHAM, Allan F.: *EC Law in practice – A Case-Study Approach*, 2006, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest.

TÓTH Tihamér: *Az Európai Unió versenyjoga*, 2007, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest.

VARIAN, Hal R.: *Mikroökonómia középfokon*, 2005, Akadémiai Kiadó Rt., Budapest.

VÖRÖS Imre: *Verseny, kartell, ár – törvények magyarázata*, 1991, TRIORG Kft.

Internetes források

ANONYMUS: *A versenytörvényről*. Forrás: <http://www.mie.org.hu/fuzetek/verseny.html> (letöltve: 2011-08-16, 11:20)

ANONYMUS: *Versenyjog a gazdaságban*. Forrás: <http://cegvezetokklubja.hu/2002/02/xii-versenyjog-a-gazdasagban/> (letöltve: 2011-08-12, 11:20)

CSEKE Petra – Rozs Adrienn – Sebestyén Balázs: *A piaci verseny és az állami versenyszabályozás*. Forrás <http://verseny.atw.hu/> (letöltve: 2011-08-10, 11:23)

OECD honlapja: <http://www.oecd.org/dataoecd/8/61/2376087.pdf> (letöltve: 2011-08-10, 10:01)

127/D/2009. AB határozat. Forrás: http://www.mkab.hu/index.php?id=127_d_2009_ab_hatarozat (letöltve: 2011-08-14, 16:28)

Felhasznált előadásanyagok

DARÁZS Lénárd: *Verseny- és kartelljog előadás*, 2010. szeptember 27., Eötvös Loránd Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Polgári Jogi Tanszék.

KOVÁTS SURD: *Európai Unió gazdasági joga előadás*, 2011. 02. 17., 2011. 02. 24., Eötvös Loránd Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Nemzetközi Magánjogi és Európai Gazdasági Jogi Tanszék.

Felhasznált jogszabályok

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ)

1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről (*Ptk.*)

1990. évi LXV. törvény a helyi önkormányzatokról (*Ötv.*)

1996. évi LVII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról (*Tpvt.*)

1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról (*Szjt.*)

2003. évi CXXIX. törvény a közbeszerzésekről (*Kbt.*)

2006. évi IV. törvény a gazdasági társaságokról (*Gt.*)

Kommentár a Tpv. 1. §-ához.

Esetjogi bibliográfia

Versenyhivatali döntések

Vj-157/1994.

Vj-97/1995.

Vj-119/1996.

Vj-153/1996.

Vj-48/1998.

Vj-83/1998.

Vj-85/1998.

Vj-137/1998/18.

Vj-148/1998.

Vj-164/1998.

Vj-24/1999.

Vj-66/1999.

Vj-91/1999.

Vj-137/1999/18.

Vj-164/1999.

Vj-13/2000.

Vj-14/2000.

Vj-57/2000.

Vj-164/2000.

Vj-169/2000.

Vj-192/2000.

Vj-45/2001.

Vj-64/2001.

Vj-92/2001.

Vj-99/2001.

Vj-126/2001.

Vj-132/2001.

Vj-145/2001.

Vj-190/2001.

Vj-100/2002/72.

Vj-128/2002.

Vj-24/2003.
Vj-48/2003.
Vj-92/2003.
Vj-132/2003.
Vj-149/2003.
Vj-160/2003

Vj-11/2004.
Vj-93/2004.
Vj-97/2004.
Vj-109/2004.
Vj-128/2004.
Vj-180/2004.

Vj-16/2005.
Vj-43/2005.
Vj-124/2005.
Vj-128/2005.
Vj-170/2005.

Vj-17/2006.
Vj-60/2006.
Vj-162/2006.

Egyéb esetjogi döntések

127/D/2009. AB határozat.
KK. 6. szám.

- V é g e -

„*Verba volant, scripta manent.*”